

EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA

Briuselis, 2007 m. kovo 26 d. (30.04)
(OR. en)

7495/07
ADD 1

SOC 105

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės

kam: Socialinių klausimų darbo grupei

data: 2007 m. balandžio 2 d.

Dalykas: **Valstybių narių ir ES institucijų vykdomo Pekino veiksmų platformos
įgyvendinimo peržiūra**

– **Su moterų švietimu ir mokymu susiję rodikliai**

= **Tarybos išvadų projektas**

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios Vokietijos parengtas pranešimas apie su moterų švietimu ir mokymu susijusius rodiklius.

**Valstybių narių ir ES institucijų vykdomo Pekino veiksmų platformos
įgyvendinimo peržiūra**

**Pirmininkaujančios Vokietijos pranešimas
Su moterų švietimu ir mokymu susiję rodikliai**

1. Įvadas

Pekino deklaracija ir veiksmų platforma, priimta 1995 m. Pekine vykusios Jungtinių Tautų ketvirtosios pasaulinės moterų konferencijos metu, yra Europos ir nacionalinės politikos, skatinančios vyrų ir moterų lygybę, vykdymo gairės ir paskatino daugybę iniciatyvų, kurių vyriausybės ėmėsi siekdamos skatinti lyčių lygybę.

1995 m. gruodžio 15–16 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo Madride, vykusio po Ketvirtosios pasaulinės moterų konferencijos, metu buvo paprašyta, kad kasmet būtų atliekama veiksmų platformos įgyvendinimo valstybėse narėse peržiūra.

1998 m. Užimtumo, socialinės politikos, sveikatos ir vartotojų reikalų taryba, remdamasi pirmininkavusios Austrijos pasiūlymu, paragino sistemingiau vykdyti tolesnę su veiksmų platforma susijusią veiklą. Buvo pasiūlyta į metinę tolesnę veiklą įtraukti kokybinių ir kiekybinių rodiklių bei gairių pažangai dvylikoje svarbių veiksmų platformos sričių vertinti grupę (A. Moterys ir skurdas; B. Moterų švietimas ir mokymas; C. Moterys ir sveikata; D. Smurtas prieš moteris; E. Moterys ir ginkluoti konfliktai; F. Moterys ir ekonomika; G. Moterys valdžioje ir priimant sprendimus; H. Moterų pažangai skirti instituciniai mechanizmai; I. Moterų žmogaus teisės; J. Moterys ir žiniasklaida; K. Moterys ir aplinka; L. Mergaitės).

Vėliau valstybės narės, bendradarbiaudamos su Europos Komisija, parengė rodiklius, taikydamos dvi skirtingas darbo procedūras. Pirmasis metodas – padalinti su rodikliais susijusį darbą vienoje srityje dviem pirmininkaujančioms valstybėms narėms, vienai renkant atitinkamus duomenis (valstybėms narėms skirtų klausimynų parengimas ir platinimas), o kitai analizuojant duomenis ir pateikiant pranešimą. Antrasis metodas – vienai pirmininkaujančiai valstybei narei paskirti užduotį pasiūlyti atitinkamus rodiklius.

2005 m. rugsėjo mėn. Lyčių aspekto integravimo klausimų aukšto lygio grupė¹ pritarė pastarajam metodui.

Tikslas – supaprastinti ir pagreitinti procesą parengiant, kai įmanoma, vieną rodiklių grupę konkrečioje srityje kiekvienos valstybės narės pirmininkavimo laikotarpiu. Rodikliai turi būti grindžiami esamais (turimais ir palyginamais) duomenimis. Pirmininkaujančios valstybės narės daugiausia dėmesio turi skirti ribotam rodiklių, kurie atrodo ypač svarbūs veiksmų platformos įgyvendinimui ir dėl kurių Europos Sąjungai konkrečiai reikia atlikti tolesnę analizę, skaičiui.

Pekino veiksmų platformos dešimtmetis 2005 m. buvo puiki proga įvertinti ankstesnius pasiekimus ir paskatinti būsimas reformas bei veiksmus. Atsižvelgdamos į pirmininkavusio Liuksemburgo pateiktą pranešimą apie įgyvendinant veiksmų platformą Europos Sąjungoje padarytą pažangą, valstybės narės įsipareigojo vykdyti sistemingesnę stebėseną ir toliau rengti rodiklius. Iki šiol Europos Sąjunga priėmė rodiklių grupes septyniose dvylikos strateginių veiksmų platformos tikslų srityse (žr. I priedą: priimtų rodiklių dėl lyčių lygybės sąrašas).

Lyčių aspekto integravimo klausimų aukšto lygio grupė paprašė pirmininkaujančios Vokietijos daugiausia dėmesio skirti Pekino veiksmų platformos strateginiam tikslui *B. Moterų švietimas ir mokymas*. Moterų švietimas ir mokymas – žmogaus teisė, kuri turi didžiulę įtaką moterų įsidarbinimo galimybėms ir ekonominei nepriklausomybei. Šioje srityje Lisabonos strategija augimui ir užimtumui skatinti taip pat siekiama skatinti moterų vykdomas inovacijas ir didinti moterų žinias. Moterų švietimas ir mokymas yra ne tik bendros socialinės ir ekonominės pažangos dalis, bet ir konkrečiai nurodyta būtinos reformos pagrindinė dalis.

¹ Lyčių aspekto integravimo klausimų aukšto lygio grupę sudaro už lyčių lygybę atsakingi ES valstybių narių atstovai (paprastai generaliniai direktoriai ir (arba) jų pavaduotojai) ir ES Komisijos lyčių lygybės direktorato atstovai. Paprastai valstybės narės pirmininkavimo laikotarpiu surengiamas vienas Lyčių aspekto integravimo klausimų aukšto lygio grupės posėdis, kuriame aptariamos ES programos, iniciatyvos, rodikliai ir aktualūs klausimai.

Europos Sąjungoje moterys pasiekė lygybę su vyrais švietimo ir mokymo srityje. Lyčių santykis patenkant į aukštojo mokslo sistemą pasiekė pusiausvyrą. Vidutiniškai moterys pasiekia aukštesnį švietimo/mokymo lygį nei vyrai. Pirmininkaujančios Vokietijos tikslas – pateikti rodiklius dėl moterų švietimo ir mokymo, kurie pabrėžtų sritis, kuriose vis dar reikia imtis veiksmų įgyvendinant Pekino veiksmų platformą.

Horizontali ir vertikali segregacija plačiai paplitusi švietimo ir mokymo srityje. Įgyto išsilavinimo lygis ir profesinis statusas yra neabejotinai susiję. Tačiau vis dar yra ryškių skirtumų tarp moterų ir vyrų užimtumo jiems įgijus lygiavertį išsilavinimą.

Pirmininkaujančios Vokietijos pranešime nurodomi penki pagrindiniai su lyčių lygybe švietimo ir mokymo srityje susiję klausimai, atitinkantys Pekino veiksmų platformą ir ES strategijas. Pirmosios dvi sritys, kurios bus aptartos toliau, yra *mokymasis visą gyvenimą* ir *migrantai švietimo sistemoje*. Tačiau migrantų švietimo sistemoje srityje šiuo metu neįmanoma parengti konkrečių rodiklių, kadangi trūksta turimų ir palyginamų ES duomenų apie migrantus švietimo sistemoje. Struktūrinis rodiklis dėl mokymosi visą gyvenimą suteikia esminės informacijos apie užimtumą, tačiau lieka neaiškumų dėl moterų ir vyrų mokymosi visą gyvenimą galimybių bei moterų ir vyrų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą sistemoje ypatumų.

Atsižvelgiant į tai, pranešime daugiausia dėmesio skiriama šiems klausimams: aukštasis mokslas: mokslas ir technologijos; nevienodos užimtumo galimybės: švietimo sistemos rezultatai; ir akademinė visuomenė: lyčių lygybė mokslininkų ir sprendimus priimančių asmenų lygiu. Aptariamose srityse turima palyginamų duomenų. Todėl pranešime siūlomi šie trys rodikliai dėl moterų švietimo ir mokymo:

- 1 rodiklis:** Moterų absolvenčių ir vyrų absolventų dalis iš visų aukštojo mokslo mokslinių ir techninių disciplinų absolventų
- 2 rodiklis:** Moterų ir vyrų (25–64 metų amžiaus) užimtumo lygis pagal aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį
- 3a rodiklis:** ISCED 5a lygio absolvenčių moterų ir ESCED 5a lygio absolventų vyrų dalis iš visų ISCED 5a lygio absolventų ir daktaro laipsnį įgijusių absolvenčių moterų ir daktaro laipsnį įgijusių absolventų vyrų dalis iš visų daktaro laipsnį įgijusių absolventų pagal bendras studijų sritis ir iš viso
- 3b rodiklis:** Moteriškos ir vyriškos lyties akademinio personalo dalis akademinėje visuomenėje pagal A, B ir C kategorijas ir iš viso

Galiausiai pranešime pateikiama svarbiausių rezultatų ir jų įtakos tolesniam rodiklių rengimui santrauka.

2. Pekino veiksmų platforma

Veiksmų platformoje teigiama, kad „švietimas yra žmogaus teisė ir esminė priemonė lygybės, vystymosi ir taikos tikslams pasiekti. Nediskriminuojanti švietimo sistema naudinga ir mergaitėms, ir berniukams, ir taip galiausiai prisidedama prie lygiateisiškesnių moterų ir vyrų santykių. Lygybė siekiant švietimo sistemos teikiamų kvalifikacijų ir jas įgyjant yra būtina siekiant, kad daugiau moterų keistųsi. Investicijos į mergaičių ir moterų formalųjį ir neformalųjį švietimą ir mokymą, kurios duoda nepaprastai puikių socialinių ir ekonominių rezultatų, pasirodė esančios viena iš geriausių priemonių tvariam vystymuisi ir nepertraukiamam bei tvariam ekonomikos augimui pasiekti“ (IV skyrius, 69 dalis).

2.1 Mokymasis visą gyvenimą

Mokymosi visą gyvenimą klausimas yra svarbi veiksmų platformos dalis: „Moterys turėtų galėti pasinaudoti nuolatine žinių ir gebėjimų įgijimo galimybe ir vėliau – ne tik jaunystėje. Mokymosi visą gyvenimą sąvoka apima žinias ir gebėjimus, įgytus formaliojo švietimo ir mokymo sistemoje, bei mokymąsi, kuris vyksta neformaliu būdu, įskaitant savanorišką veiklą, neatlygintą darbą ir tradicines žinias“ (IV skyrius, 73 dalis).

Įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą sistemą „plėtojama ir įgyvendinama moterų, visų pirma jaunų moterų ir į darbo rinką grįžtančių moterų, švietimo, mokymo ir perkvalifikavimo politika, kad jos įgytų gebėjimus, kurių reikia siekiant patenkinti kintančios socialinės ir ekonominės aplinkos poreikius ir jų užimtumo galimybėms pagerinti“ (B.3. 82 a)); „pripažįstamos švietimo sistemos neformaliojo švietimo galimybės, skirtos mergaitėms ir moterims“ (B.3. 82 b)); „moterims ir mergaitėms teikiama informacija apie profesinio mokymo, mokymo programų mokslo ir technologijų srityje ir tęstinio mokymo programų galimybes ir naudą“ (B.3. 82 c)); ir „rengiamos nedarbingoms moterims skirtos švietimo ir mokymo programos, kad jos įgytų naujų žinių ir gebėjimų, kurie padidintų ir praplėstų jų užimtumo galimybes, įskaitant savarankišką darbą, ir jų verslumo gebėjimų plėtojimą“ (B.3. 82 d)).

2.2 Migrantai švietimo sistemoje

Atsižvelgiant į globalizaciją ir su ja glaudžiai susijusį migracijos klausimą, politiką formuojantiems asmenims kyla svarbus klausimas – kaip užtikrinti visišką migrantų integraciją į švietimo sistemas. Kitokią religiją išpažįstančius ir (arba) kitokios etninės kilmės asmenis reikia pripažinti, gerbti ir integruoti į švietimo sistemas. Šiame procese vienas iš didžiausių iššūkių – užtikrinti visų studentų lyčių lygybę. Veiksmų platformoje nurodoma, kad „švietimo ir socialinės aplinkos, kurioje moterims ir vyrams, mergaitėms ir berniukams būtų taikomos vienodos sąlygos, jie būtų skatinami pasinaudoti visu savo potencialu, gerbiant jų minties, sąžinės, religijos bei tikėjimo laisvę, ir kurioje švietimo ištekliais būtų skatinami nestereotipiniai moterų ir vyrų įvaizdžiai, sukūrimas būtų veiksmingas būdas moterų diskriminacijos bei moterų ir vyrų nelygybės priežastims pašalinti“ (IV skyrius, 72 dalis).

Todėl nediskriminuojanti daugiakultūrinė švietimo aplinka, kuri skatina lyčių lygybę, gali būti plėtojama „užtikrinant, kad moterų ir mergaičių teisės į sąžinės ir religijos laisvę būtų gerbiamos švietimo įstaigose: tam reikėtų panaikinti bet kokius religija, rase ar kultūra grindžiamus diskriminuojančius įstatymus ar teisės aktus“ (B.1. 80 f)).

2.3 Aukštasis mokslas: mokslas ir technologijos

Ypač daug dėmesio skiriama poreikiui didinti moterų dalyvavimą mokslo ir technologijų veikloje, visų pirma aukštojo mokslo lygiu: „Specialiosiomis mokslo ir technologijų srities studijomis moterys pasirengia aktyviai dalyvauti savo šalių technologijų ir pramonės plėtojime; todėl reikalingas įvairiapusis požiūris į profesinį ir techninį mokymą. (...) Svarbu, kad moterys ne tik pasinaudotų technologijomis, bet ir dalyvautų visame procese nuo kūrimo iki taikymo, stebėsenos ir vertinimo etapų“ (IV skyrius, 75 dalis).

Siekiant šio tikslo, reikia įgyvendinti šiuos veiksmų platformoje apibrėžtus su moterų švietimu ir mokymu susijusius strateginius tikslus: „įvairinti profesinį ir techninį mokymą bei gerinti galimybes mergaitėms ir moterims dalyvauti švietimo ir profesinio mokymo sistemoje tokiose srityse kaip mokslas, matematika, inžinerija, aplinkosaugos mokslai ir technologijos, informacinės technologijos ir moderniosios technologijos bei vadybos mokymas bei jas joje išlaikyti“ (B.3. 82 e)); ir „didinti moterų, įgyjančių galimybę dalyvauti švietimo politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesuose, visų pirma moterų dėstytojų visose švietimo sistemos pakopose ir tradiciškai vyrų dominuojamose akademinėse disciplinose, pavyzdžiui, mokslo ir technologijų srityse, skaičių“ (B.4. 83 f)).

2.4 Nevienodos užimtumo galimybės: švietimo sistemos rezultatai

Nors ES valstybėse narėse mergaitėms ir berniukams iš esmės užtikrintos vienodos galimybės švietimo srityje, kurioje merginų, įgyjančių formaliojo švietimo kvalifikaciją, skaičius yra lygus ar net didesnis už vaikinų skaičių, skirtumas tarp moterų ir vyrų išryškėja studentams pradėjus profesinę veiklą. Dažniausiai lygiavertį išsilavinimą turinčios moterys ir vyrai negauna vienodo atlyginimo ar neužima lygiaverčių su sprendimų priėmimu susijusių pareigų.

Veiksmų platformoje pabrėžiama, kad „diskriminacija švietimo ir mokymo, įdarbinimo ir atlyginimo, paaukštinimo ir horizontalių mobilumo praktikų (...) srityse ir toliau riboja moterų užimtumo, ekonomines, profesines ir kitas galimybes bei jų mobilumą“ (IV skyrius, 152 dalis). Visų pirma vis dar skiriasi moterų ir vyrų švietimo sistemos rezultatai profesinio statuso atžvilgiu.

2.5 Akademinė visuomenė: lyčių lygybė mokslininkų ir sprendimus priimančių asmenų lygiu

Teiginiu „mergaičių ir moterų galimybės dalyvauti visose švietimo sistemos pakopose, įskaitant aukštąjį mokslą, ir visose akademinės veiklos srityse ir jų išlaikymas jose yra vienas iš (moterų) tolesnės pažangos profesinėje veikloje veiksmų“ veiksmų platformoje pabrėžiamas akademinės visuomenės įsipareigojimas praktiškai užtikrinti lyčių lygybę visose srityse ir visais lygiais (IV skyrius, 76 dalis).

Todėl veiksmų platformoje reikalaujama „pašalinti lyčių nelygybę visose aukštojo mokslo srityse, užtikrinant, kad moterys turėtų vienodas karjeros plėtros, mokymo ir stipendijų bei mokslinių stipendijų galimybes“ (B.1. 80 c)); „sukurti švietimo sistemą, kuria būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą, kad būtų užtikrintas visapusiškas ir vienodas moterų dalyvavimas švietimo administravimo ir politikos formavimo bei sprendimų priėmimo procesuose“ (B.1. 80 d)); ir „remti ir plėtoti su lyčių aspektu susijusias studijas ir mokslinius tyrimus visose švietimo sistemos pakopose, visų pirma akademių įstaigų antrosios ir trečiosios studijų pakopų lygiu“ (B.4. 83 g)).

3. ES strategijos: moterų švietimas ir mokymas

Pažanga moterų švietimo ir mokymo srityje turi didelę įtaką ES ekonominiam ir socialiniam vystymuisi. 2000 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime Lisabonoje nustatytas strateginis tikslas – kitą dešimtmetį „žiniomis grindžiamą ekonomiką padaryti pačią konkurencingiausią ir dinamiškiausią pasaulyje, pajėgią tvariai augti, sukuriant daugiau ir geresnių darbo vietų bei stiprinant socialinę sanglaudą“. Šį tikslą galima pasiekti tik užtikrinant didelį augimą mokslinių ir technologinių tyrimų bei inovacijų srityje – kitaip tariant, reikia parengti daugiau mokslininkų ir mokslo darbuotojų. Iki šiol nevisiškai išnaudojamas moterų potencialas mokslo ir technologijų srityje. Tačiau Lisabonos tikslų neįmanoma pasiekti neskatinant moterų kompetencijos.

Todėl Švietimo, jaunimo ir kultūros taryba (2003 m.) susitarė dėl penkių gairių pagal Lisabonos strategiją, be kita ko, nurodydama, kad: „Bendras matematikos, mokslo ir technologijų sričių absolventų skaičius Europos Sąjungoje iki 2010 m. turėtų išaugti bent 15 %, o lyčių disbalansas tuo pat metu turėtų sumažėti“. Be to, 2006 m. kovo mėn. Komisijos moterų ir vyrų lygybės gairėse (2006–2010 m.) nurodoma, kad „švietime, mokyme ir kultūroje perduodami lyčių stereotipai“. Todėl ji ragina skatinti politiką, kuria „daugiausia dėmesio būtų skiriama kovai su lyčių stereotipais nuo pat vaikystės, atitinkamai šviečiant mokytojus ir studentus, skatinant merginas bei vaikus ieškoti netradicinių išsilavinimo sprendimų“.

Be to, Moterų ir vyrų lygybės gairėse (2006–2010 m.) raginama siekti vienodos moterų ir vyrų ekonominės nepriklausomybės, o tai apima Lisabonos užimtumo tikslą – pasiekti 60 % moterų užimtumo lygį. Šiuo metu moterų užimtumo lygis yra mažesnis už vyrų užimtumo lygį. Šią aplinkybę lemia daugybė rodiklių, įskaitant ne tik tai, kad sudėtinga suderinti profesinę veiklą ir šeimos gyvenimą, bet ir „tiesioginę moterų diskriminaciją ir struktūrinę nelygybę, pavyzdžiui, segregaciją tam tikruose sektoriuose ir profesijose bei darbo būdų atžvilgiu, švietimo ir mokymo galimybes (...) ir stereotipus“.

Be to, siekiant visapusiškai išnaudoti ir vyrų, ir moterų novatorišką potencialą, būtina, kad išskirtiniu talentu pasižymintys asmenys būtų paaugštinami neatsižvelgiant į jų lytį ir kad jiems būtų suteiktos karjeros galimybės mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos srityse. Lyčių skirtumais grindžiami apribojimai ypač ryškūs profesinio moterų tobulėjimo srityje. Šiame pranešime itin svarbus profesinis moterų tobulėjimas akademinėje visuomenėje. Tradiciškai akademinės karjeros siekė mažiau moterų nei vyrų, ir net šiandien kuo aukštesnės pareigos, tuo mažesnė moterų dalis aukštojo mokslo sistemoje. Ši nuolatinė vertikali segregacija ne tik neleidžia plėtoti akademinio moterų potencialo, bet ir užkerta kelią moterims dalyvauti švietimo politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesuose.

Siekdama panaikinti šį anomalų reiškinį, Konkurencingumo taryba 2005 m. balandžio mėn. paragino iki 25 % padidinti vadovaujamąs pareigas užimančių moterų dalį valstybiniame sektoriuje ir padidinti jų dalyvavimą pramoninių mokslinių tyrimų ir technologijų srityje. To tikslas – skatinti inovacijas, kokybę ir konkurencingumą mokslinių ir pramoninių tyrimų srityje.

Pirmiau aptartos ES strategijos ir tikslai grindžiami Pekino deklaracija ir veiksmų platforma (1995 m.). Bendras tikslas – skatinti lyčių lygybę švietimo ir mokymo srityse, kad būtų išnaudotas moterų potencialas, atsižvelgiant į artėjantį ekspertų trūkumą, ir skatinama moterų kompetencija mokslo srityje. Rodikliai dėl moterų švietimo ir mokymo, kuriuos remia pirmininkaujanti Vokietija, buvo pasirinkti remiant šias ES politikos kryptis.

4. Naujos moterų švietimo ir mokymo sritys, kuriose reikia rengti rodiklius

4.1 Mokymasis visą gyvenimą

Analizuojant mokymosi visą gyvenimą klausimą galima gauti svarbios informacijos apie galimą lyčių disbalansą. Išsamūs duomenys, kai jų turima, gali suteikti informacijos apie tai, ar yra skirtumų tarp moterų ir vyrų formaliojo ir neformaliojo mokymosi įgijus oficialią kvalifikaciją srityje, kurie galėtų daryti didelę įtaką lyčių ryšiams darbo rinkoje.

Mokymasis visą gyvenimą vaidina svarbų vaidmenį skatinant konkurencingumą, ekonomikos klestėjimą ir nepriklausomumą bei asmeninį tobulėjimą; jis taip pat yra būtina sėkmingo moterų ir vyrų dalyvavimo darbo rinkoje sąlyga. Ypač svarbu nuolat atsižvelgti į lyčių aspektą nagrinėjant dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą sistemoje klausimą, nes tik taip galima nustatyti, ar politika, kuria skatinamas didesnis dalyvavimas mokymosi visą gyvenimą sistemoje, iš esmės teikia naudos ir moterims, ir vyrams.

Lisabonos strategijos augimui ir užimtumui skatinti srityje naudojamas struktūrinis rodiklis dėl mokymosi visą gyvenimą. Mokymasis visą gyvenimą yra susijęs su 25–64 metų amžiaus asmenimis, kurie nurodė, kad per keturias paskutines savaites iki tyrimo dalyvavo kokioje nors švietimo ar mokymo programoje (ES darbo jėgos tyrimo duomenys).

Pagal naujausius Eurostato duomenis Europos Sąjungoje 2005 m. šiek tiek daugiau moterų (10,4 %) nei vyrų (8,9 %) dalyvavo mokymosi visą gyvenimą sistemoje. Tačiau surinkta informacija yra susijusi apskritai su švietimu ir mokymu neatsižvelgiant į tai, ar jis svarbus respondento turimam ar galbūt būsimam darbui. Struktūrinis rodiklis dėl mokymosi visą gyvenimą pagal savo apibrėžtį apima dvi švietimo veiklos rūšis: formalųjį švietimą ir neformalųjį švietimą, kuris susijęs su formaliojo švietimo metu nedėstomais dalykais ir netradiciniais dalykais. Juo nenurodoma nei dalyvavimo priežastis, nei mokymosi visą gyvenimą veiklos trukmė.

Todėl atrodo, kad siekiant tinkamai įvertinti moterų ir vyrų mokymosi visą gyvenimą galimybes būtų vertinga turėti išsamios informacijos apie moterų ir vyrų mokymąsi visą gyvenimą (t. y. amžių, lytį, įgyto išsilavinimo lygį, užimamas pareigas, profesiją, mokymosi veiklos dažnumą, trukmę ir rūšį).

4.2 Migrantai švietimo sistemoje

ES Komisija Moterų ir vyrų lygybės gairėse (2006–2010 m.) įsipareigojo kovoti su visų formų diskriminacija ir sukurti visiems atvirą visuomenę. „Socialiai remtinų asmenų grupėms priklausančių moterų padėtis dažnai yra blogesnė nei tai pačiai grupei priklausančių vyrų padėtis. Tautinėms mažumoms priklausančių ir imigrančių moterų padėtis yra simbolinė, kadangi jos dažnai patiria dvigubą diskriminaciją. Todėl būtina atsižvelgti į lyčių aspektą migracijos ir integracijos politikos srityse, kad būtų užtikrintos moterų teisės ir pilietinis dalyvavimas, visapusiškai išnaudojamas jų užimtumo potencialas ir gerinamos jų galimybės įgyti išsilavinimą bei mokytis visą gyvenimą“.

Svarbi problema, su kuria susidurta rengiant rodiklį, yra ta, kad nėra visuotinės migrantų kilmės asmenų sąvokos apibrėžties ir neturima palyginamų duomenų apie migrantų švietimo ir mokymo padėtį. Terminas „migrantas“ apima visus asmenis, kurie išvyko iš savo kilmės šalies ketindami ilgesnį laikotarpį įsikurti kitoje šalyje. Ši sąvoka taip pat apima antrąją ir trečiąją migrantų kartas. Šie asmenys paprastai vadinami migrantų kilmės asmenimis.

Terminai „tarptautiniai studentai“, „pilietybė“, „užsienio pilietybė“, „neturintis gyventojo statuso“, „studentų mobilumas“ ir „kitoje šalyje įgijęs išsilavinimą“ vartojami siekiant suteikti išsamesnės informacijos apie paskirties šalyje esančius bet kokios pilietybės užsienio studentus. Tačiau nors kai kurios valstybės narės jau teikia pakankamai gerai diferencijuotus duomenis, ES lygiu lyginamieji duomenų rinkiniai apima, pavyzdžiui, migrantų kilmės piliečius, kurie gyvena toje pačioje šalyje pastaruosius 15 metų bei ketina toliau joje gyventi, ir mainų programoje dalyvaujančius studentus, kurie studijuoja akademinėje įstaigoje užsienyje tik trumpą laiko tarpą. Dėl tokių plačių kategorijų neįmanoma atlikti diferencijuoto europinio palyginimo.

Be to, nereikėtų nuvertinti migrantų nevienalytiškumo. Teisinė padėtis, emigracijos priežastis, amžius imigravimo metu, kalbos barjerai, religija, etninė kilmė, imigracijos šalyje praleistų metų skaičius ir ketinimas pasilikti imigracijos šalyje arba grįžti į kilmės šalį yra informacija, kuri lemia skirtingą migravimo padėtį, kuriai būdingi konkretūs iššūkiai, poreikiai ir galimybės. Tik išsami analizė galėtų suteikti informacijos apie skirtingų migracijos aplinkybių ir galimybių dalyvauti visose švietimo sistemos pakopose sąsają ir suteikti galimybę svariai palyginti moterų migrančių ir vyrų migrantų dalyvavimo galimybes.

Tačiau šiuo metu galima taikyti tik ribotą metodų skaičių siekiant suteikti informacijos apie migrantus – moteris ir vyrus – ir jų ryšį su švietimu ir mokymu imigracijos šalyje.

Eurydice statistika apie 15 metų amžiaus migrantų kilmės moksleivių dalį privačiose ir valstybinėse vidurinio išsilavinimo įstaigose yra žingsnis teisinga kryptimi, nors ji pateikia tik vieną bendros padėties aspektą. Turimi duomenys apie migrantus aukštojo mokslo srityje iš esmės rodo užsienio studentų priėmimą į studijų programas savo paskirties šalyje ir dalyvavimą jose (Eurostatas, OECD).

Su konkrečia lytimi susiję duomenys yra ypač svarbūs migrantų klausimui. Viena vertus, moterys migrantės kultūriniu požiūriu šeimoje dažnai sudaro palankesnes sąlygas švietimui, pokyčiams ir integracijai. Kita vertus, daug moterų migrančių diskriminuojama dėl lyties ir jų kilmės. Todėl su konkrečia lytimi susijusių duomenų apie migrantų padėtį švietimo ir mokymo sistemoje analizė būtų vertinga formuojant veiksmingą migracijos ir integracijos politiką.

Tačiau dėl to, kad šiuo metu šiuo klausimu trūksta reikšmingų ir palyginamų duomenų, yra neįmanoma pateikti naujų rodiklių. Todėl šiame pranešime pabrėžiama, kad reikia nuosekliai ES mastu rinkti duomenis ir juos išsamiai analizuoti, kad būtų galima išnagrinėti migrantų integracijos į švietimo sistemą visoje Europoje klausimą.

5. Turimų duomenų apžvalga

5.1 Duomenų šaltiniai

Darbo jėgos tyrimas (DJT) – svarbi priemonė rengiant rodiklius. DJT yra pagrindinis statistinių duomenų šaltinis, suteikiantis suderintų ir palyginamų su darbo rinka susijusių statistinių duomenų ES lygiu. Darbo jėgos tyrimas švietimo ir mokymo srityje ne tik nagrinėja jaunimo švietimo, mokymosi visą gyvenimą ir vidurinės mokyklos nebaigusius asmenų klausimus, bet ir pateikia užimtumo ir nedarbo srities duomenų (t. y. lygius, augimą, gyventojų veiklumą/neveiklumą), kurie, pavyzdžiui, susieja profesinį statusą su lytimi, amžiaus grupėmis, įgyto išsilavinimo lygiu, pilietybe, šeimynine padėtimi ir (arba) išlaikomų vaikų skaičiumi.

Vis aktyviau bendradarbiaujama tarptautiniu lygiu renkant duomenis ir analizuojant palyginamus duomenis. UNESCO, OECD ir ES kartu palyginamų duomenų rinkimo tikslu parengė (UOE) klausimyną, kuriame taip pat pateikiamos tarptautinės sąvokų apibrėžtys. Todėl šis klausimynas yra beveik visų kiekybinių tarptautinių lyginimų švietimo srityje pagrindas.

Be to, Eurostatas ir *Eurydice* bei tokie leidiniai kaip „Skaičiai apie moteris“ (*She Figures*) ir *OECD „Žvilgsnis į švietimą“ (Education at a Glance)* pateikia svarbių duomenų, informacijos ir analizių, susijusių su moterų ir vyrų švietimu ir mokymu. Tačiau sąvokų apibrėžtys ir aiškinimas, visų pirma analizių, kuriose reikia nurodyti duomenis apie lytį, ne visada sutampa, o tai apsunkina naudojimąsi duomenimis (žr. II priedą: duomenų bazės).

5.2 ISCED klasifikacija kaip duomenų analizės pagrindas

Šiuo tikslu buvo parengta *UNESCO Tarptautinės standartizuotos švietimo klasifikacijos (ISCED 97)* 1997 m. redakcija (žr. III priedą: ISCED 97 klasifikacija). ISCED klasifikacijoje atsižvelgiama į nacionalinius mokslinių laipsnių ir kvalifikacijų struktūrų skirtumus. Todėl joje pateikiama unikali sistema, pagal kurią tarptautinės aukštojo mokslo sistemos gali būti nagrinėjamos aiškiai jas palyginant. Ji lengvai suprantama, naudojama tarptautiniu mastu ir laikoma turinti nedaug spragų. Todėl ISCED klasifikacija tebėra tobuliausias švietimo sistemų kategorizavimo būdas, sudarantis sąlygas analizuoti duomenis ir daryti išvadas.

5.3 Struktūriniai rodikliai

Lisabonos strategijoje Taryba paprašė Komisijos parengti metinę suvestinę ataskaitą, remiantis struktūriniais rodikliais, kurie sudaro galimybę objektyviai įvertinti siekiant Lisabonos tikslų padarytą pažangą ir pritarti pagrindiniams ataskaitos punktais. 2005 m. pavasario ataskaitoje Europos Vadovų Tarybai Komisija pateikė naują požiūrį į Lisabonos strategiją, kuriame daugiausia dėmesio skiriama augimui ir užimtumui.

Struktūriniai rodikliai apima šias šešias sritis: bendra ekonominė padėtis, užimtumas, inovacijos ir moksliniai tyrimai, ekonomikos reforma, socialinė sanglauda ir aplinka. Moterų švietimo ir mokymo srityje įtraukti mokslo ir technologijų srities absolventų, jaunimo įgyto išsilavinimo lygio ir mokymosi visą gyvenimą rodikliai.

5.4 Teminiai rodikliai – Pažanga siekiant Lisabonos tikslų švietimo ir mokymo srityje

Siekiant peržiūrėti pažangą, padarytą siekiant Lisabonos tikslų švietimo ir mokymo srityje, buvo sukurti ir stebimi keli teminiai rodikliai. Iki 2006 m. buvo išnagrinėtos šios devynios sritys: mokytojų kokybės gerinimas; žinių visuomenėje reikalingų gebėjimų plėtojimas; didėjantis priėmimas į mokslo ir technines studijas; investicijos į švietimą ir mokymą; užtikrinama galimybė visiems naudotis IRT; dalyvavimas švietimo ir mokymo sistemoje; mokyklos nebaigę asmenys; užsienio kalbų mokymosi, mobilumo ir bendradarbiavimo gerinimas.

6. Rodikliai

6.1 1 rodiklis: Moterų absolvenčių ir vyrų absolventų dalis iš visų mokslinių ir techninių disciplinų absolventų

Rodiklyje nurodoma aukštojo mokslo mokslinių (mokslas, matematika ir kompiuterinės technologijos) ir techninių (inžinerija, gamyba ir statyba) disciplinų moterų absolvenčių ir vyrų absolventų, baigusių pirmosios ir antrosios pakopos (ISCED 5) bei specialiąsias mokslinių tyrimų studijas (ISCED 6) tiek valstybinėse, tiek privačiose įstaigose, dalis 2004 m., palyginti su bendru aukštojo mokslo absolventų skaičiumi atitinkamose studijų srityse.

Rodiklyje nurodyti švietimo lygiai ir sritys atitinka Tarptautinę standartizuotą švietimo klasifikaciją (ISCED 97) ir Eurostato vadovą švietimo ir mokymo srityse (1999 m.). ISCED 5 apibrėžiama kaip pirmoji aukštojo mokslo pakopa ir apima dvi kategorijas – ISCED 5a ir ISCED 5b. Dauguma ISCED 5a programų iš esmės yra teorinės programos, skirtos suteikti pakankamas

kvalifikacijas dalyvauti specialiosiose mokslinių tyrimų programose ar įgyti profesijas, kurioms taikomi dideli gebėjimų reikalavimai. ISCED 5b programos orientuotos į praktiką, o programų turiniu paprastai siekiama studentus parengti konkrečiai profesijai. ISCED 5b programose įgytos kvalifikacijos nesuteikia tiesioginės galimybės dalyvauti specialiosiose mokslinių tyrimų programose.

ISCED 6 klasifikacija nurodo antrosios aukštojo mokslo pakopos programas, kurias užbaigusiems asmenims suteikiama aukšta mokslinė kvalifikacija, dažnai daktaro arba mokslų daktaro lygio ar aukštesnis mokslo laipsnis. Programos skirtos specialiosioms studijoms ir savarankiškiems moksliniams tyrimams; jomis absolventai parengiami akademinėi karjerai aukštojo mokslo įstaigose.

Rodiklyje atskiriamos moterys absolventės ir vyrai absolventai, turintys ISCED 5 ir ISCED 6 kvalifikacijas; tokiu būdu parodoma moterų dalyvavimo mokslinių ir techninių disciplinų veikloje atsižvelgiant į jų įgytą kvalifikacijų lygį ir profesines kryptis tendencija. Šiuo atskyrimu prisidedama prie to, kad analizė būtų išsamesnė, kadangi absolventų sprendimai ir pasiekimai švietimo srityje gali iš esmės nulemti jų karjerą ir socialinius vaidmenis. Be to, svarbiausios disciplinos buvo apibūdintos išsamiau, kad būtų atskleisti galimi skirtumai. Pateikiant duomenis kaip viso absolventų skaičiaus atitinkamose srityse dalį, sudaromos palankesnės sąlygos analizei ir taip pat horizontalios ir vertikalios segregacijos nustatymui.

6.1 lentelė: Moterų absolvenčių ir vyrų absolventų (ISCED 5; ISCED 6) a) mokslo, matematikos ir kompiuterinių technologijų ir b) inžinerijos, gamybos ir statybos srityse skaičius, išreikštas procentais pagal bendrą absolventų skaičių atitinkamose srityse (2004 m.)¹⁾

	ISCED 5				ISCED 6			
	Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
eu25 European Union	39,8	60,2	23,6	76,4	39,0	61,0	23,2	76,8
be Belgium	30,4	69,6	20,8	79,2	28,9	71,1	20,2	79,8
bg Bulgaria	56,4	43,6	37,2	62,8	55,8	44,2	39,2	60,8
cz Czech Republic	40,0	60,0	24,4	75,6	34,9	65,1	21,2	78,8
dk Denmark	33,7	66,3	31,4	68,6	26,0	74,0	27,9	72,1
de Germany	36,1	63,9	17,4	82,6	29,5	70,5	11,8	88,2
ee Estonia	48,1	51,9	33,1	66,9	44,0	56,0	37,5	62,5
ie Ireland	42,9	57,1	17,3	82,7	45,3	54,7	28,7	71,3
gr Greece	42,8	57,2	38,5	61,5	32,3	67,7	21,0	79,0
es Spain	36,4	63,6	25,7	74,3	48,9	51,1	27,9	72,1
fr France^{III)}	30,9	69,1	24,7	75,3	34,4	65,6	-	-
it Italy	53,6	46,4	28,6	71,4	54,0	46,0	31,2	68,8
cy Cyprus	42,2	57,8	20,2	79,8	83,3	16,7	-	-
lv Latvia	39,2	60,8	28,2	71,8	53,3	46,7	38,5	61,5
lt Lithuania	43,2	56,8	33,3	66,7	61,4	38,6	33,9	66,1
lu Luxembourg^{III)}	-	-	-	-	-	-	-	-
hu Hungary	38,0	62,0	23,6	76,4	32,7	67,3	33,3	66,7
mt Malta^{IV)}	34,5	65,5	19,3	80,7	60,0	40,0	20,0	80,0
nl Netherlands	23,0	77,0	15,4	84,6	37,7	62,3	23,4	76,6
at Austria	35,8	64,2	17,1	82,9	35,1	64,9	18,6	81,4
pl Poland	40,7	59,3	27,7	72,3	52,9	47,1	24,1	75,9
pt Portugal	50,7	49,3	33,8	66,2	51,5	48,5	35,6	64,4
ro Romania	59,1	40,9	32,5	67,5	45,7	54,3	28,7	71,3
si Slovenia	39,8	60,2	21,1	78,9	40,9	59,1	25,6	74,4
sk Slovakia	40,8	59,2	31,7	68,3	46,3	53,7	29,7	70,3
fi Finland^{V)}	50,2	49,8	21,6	78,4	41,0	59,0	20,7	79,3
se Sweden	47,5	52,5	28,9	71,1	39,1	60,9	25,9	74,1
uk United Kingdom	37,4	62,6	20,0	80,0	37,9	62,1	21,2	78,8

Source: Eurostat, Education indicators

¹⁾ Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

^{III)} Source: Statistics France. No data for engineering, manufacturing and construction (ISCED 6) is available.

^{III)} Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

^{IV)} Source: National statistics, Malta

^{V)} Source: National statistics, Finland

Nors žymiai padidėjo studentų, patenkančių į aukštojo mokslo sistemą ES, skaičius, o todėl padidėjo ir absolventų skaičius, lyčių skirtumai vis dar ryškūs pasirenkant studijų sritį; todėl šis klausimas vis dar yra esminis diskutuojant apie lyčių lygybę. Taigi lyčių aspekto negalima nagrinėti tik atsižvelgiant į lygybę bendro dalyvavimo ar diplomo gavimo santykio srityse.

Didžiajai daliai ES šalių būdinga panaši tendencija; vyrų skaičius viršija moterų skaičių mokslinėse ir techninėse disciplinose, o nemokslinėse ir netechninėse srityse moterų skaičius viršija vyrų skaičių. Kadangi Europos vidurkis yra 39,8 % (ISCED 5) bei 39 % (ISCED 6) moterų absolvenčių mokslo, matematikos ir kompiuterinių technologijų srityse ir 23,6 % (ISCED 5) bei 23,2 % (ISCED 6) moterų absolvenčių inžinerijos, gamybos ir statybos srityse, moterys šiose srityse vis dar yra nepakankamai atstovaujamos.

Iš esmės tik Skandinavijos ir Rytų Europos šalyse moterų absolvenčių dalis mokslinėse ir techninėse disciplinose viršija ES vidurkį, tačiau net šiose šalyse ši pozityvi tendencija nebūtinai būdinga ir darbo rinkai. Nacionaliniu lygiu reikia konstruktyviai šalinti kliūtis moterų dalyvavimui mokslinėse ir techninėse disciplinose, pavyzdžiui, kultūrinius prietarus ir stereotipus.

Esminė užduotis – panaudoti moterų potencialą mokslinėse ir techninėse disciplinose. Ekonominiu požiūriu, šiose dviejose srityse negalima išsiversti be moterų talentų ir gebėjimų. Todėl reikia veiksmingai panaudoti visus galimus išteklius. Tai skatina užduoti su politika susijusį klausimą – ką galima padaryti siekiant pagerinti lyčių pusiausvyrą dviejų plačių sričių (mokslo, matematikos bei kompiuterinių technologijų ir inžinerijos, gamybos bei statybos) pagrindiniame aukštesniajame lygyje (ISCED 5), kad būtų pagerinta lyčių pusiausvyra ISCED 6 lygyje bei aukštos kvalifikacijos reikalaujančiose profesijose abiejose srityse. Siekiant padidinti bendrus ES mokslinių tyrimų pajėgumus, reikia skirti dėmesį abiem studijų sritims ir išsilavinimo lygiams.

6.2 2 rodiklis: Moterų ir vyrų užimtumo lygis pagal aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį

Pagal lytis suskirstytą užimtumo lygį vertinant pagal įgyto išsilavinimo lygį atskleidžiamas darbo rinkoje turimų žinių ir gebėjimų lygis ir galima lengviau įvertinti mastą, kuriuo darbo rinkoje moterims ir vyrams suteikiamos tinkamos darbo vietos. Rodiklyje parodomas 25–64 metų amžiaus moterų ir vyrų užimtumo lygis pagal aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį. ISCED 97 klasifikacija (III priedas) naudojama siekiant nustatyti įgyto išsilavinimo lygius, kurie skirstomi į tris kategorijas:

- a) ikimokyklinis ugdymas, pradinis ugdymas ir žemesnysis vidurinis ugdymas (ISCED 0–2);
- b) aukštesnysis vidurinis ugdymas ir aukštojo išsilavinimo nesuteikiantis povidurinis mokymas (ISCED 3–4); ir
- c) aukštasis mokslas (ISCED 5–6).

Kategorijomis parodomi žinių, gebėjimų ir kvalifikacijų, įgytų šiuose skirtinguose švietimo sistemos lygiuose, skirtumai. Be to, jomis nurodomi skirtingos įsidarbinimo galimybės ir kryptys su kiekviena kategorija susijusioje darbo rinkoje. Duomenys grindžiami Darbo jėgos tyrimu.

6.2 lentelė: 25–64 metų amžiaus moterų ir vyrų užimtumo lygis pagal aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį (2006 m.)

		Total (ISCED 1997)		Pre-primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)		Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)		Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)	
		Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years
geo	sex								
eu25 European Union (25 countries)	m Males	86.3	74.7	79.9	65.6	86.9	75.9	91.2	85.4
	f Females	69.7	57.9	50.3	42.8	70.4	63.9	82.6	79.6
be Belgium	m Males	86.4	68.9	74.0	55.4	88.3	74.6	92.3	82.9
	f Females	76.1	51.0	49.0	33.8	74.4	57.4	88.9	74.1
bg Bulgaria	m Males	80.5	68.2	58.6	47.3	83.8	74.3	94.1	83.3
	f Females	70.4	59.0	38.4	31.9	73.1	66.0	86.6	76.7
cz Czech Republic	m Males	91.2	78.1	57.2	52.0	92.9	78.3	93.9	89.5
	f Females	66.6	62.7	40.5	39.7	67.3	65.6	73.7	82.5
dk Denmark	m Males	89.1	81.3	76.5	69.4	91.1	81.5	91.1	88.1
	f Females	79.8	72.1	59.3	58.3	79.0	70.3	86.2	84.1
de Germany	m Males	83.5	75.9	67.2	62.2	83.3	74.4	93.0	84.8
	f Females	70.4	63.2	45.6	46.4	72.8	64.6	82.1	78.0
ee Estonia	m Males	90.0	77.1	76.3	58.9	90.2	76.5	96.5	88.4
	f Females	77.3	77.2	u	54.3	74.6	77.1	86.5	84.9
ie Ireland	m Males	89.1	80.6	79.2	72.0	91.8	86.8	93.2	90.6
	f Females	72.2	55.2	45.8	38.2	69.9	61.0	84.4	77.4
gr Greece	m Males	89.1	80.0	90.1	75.3	88.9	82.2	88.2	88.1
	f Females	63.6	46.4	46.7	36.4	61.8	48.2	79.6	77.6
es Spain	m Males	87.5	78.7	85.5	73.7	88.5	84.6	89.3	86.6
	f Females	68.0	48.3	53.0	36.3	68.3	61.1	80.0	76.7
fr France	m Males	86.1	71.2	75.9	61.4	88.8	75.5	88.8	81.4
	f Females	71.3	61.5	49.0	51.3	71.8	67.3	81.7	74.2
it Italy	m Males	85.4	73.9	84.9	65.6	86.4	82.3	83.2	89.8
	f Females	60.8	45.4	44.9	29.7	67.1	63.3	73.2	81.1
cy Cyprus	m Males	92.6	86.2	84.2	83.1	95.4	85.6	93.5	91.9
	f Females	77.4	58.0	66.0	46.1	73.0	62.0	86.4	77.3
lv Latvia	m Males	83.8	74.3	74.6	56.0	84.8	76.1	96.9	87.6
	f Females	76.5	69.9	49.0	36.9	76.4	69.3	86.7	86.8
lt Lithuania	m Males	84.0	75.8	55.6	45.3	86.8	79.6	93.2	83.4
	f Females	81.0	66.5	u	32.7	76.8	65.7	92.2	85.1
lu Luxembourg (Grand-Duché)	m Males	93.2	75.5	92.6	68.6	93.7	74.9	93.2	85.2
	f Females	73.1	51.6	66.7	42.9	70.1	52.5	81.9	72.9
hu Hungary	m Males	85.4	64.1	64.2	37.1	88.0	68.9	93.8	80.7
	f Females	64.2	54.3	35.0	32.9	65.6	60.3	80.3	77.1
mt Malta	m Males	91.7	77.1	87.2	73.6	96.5	88.9	97.5	86.8
	f Females	51.8	23.1	35.7	18.0	71.2	49.6	u	84.3
nl Netherlands	m Males	92.2	78.9	86.8	72.0	92.8	79.6	95.2	84.1
	f Females	79.9	60.8	58.4	43.8	81.0	67.2	90.3	77.8
at Austria	m Males	90.9	75.3	76.5	62.1	91.9	75.6	94.8	84.4
	f Females	76.2	60.0	57.7	47.4	78.8	62.5	84.1	80.6
pl Poland	m Males	81.9	62.4	60.9	43.3	81.8	63.2	92.0	82.8
	f Females	66.8	48.0	39.6	28.2	61.7	48.3	84.5	75.3
pt Portugal	m Males	87.9	77.1	89.3	75.2	83.1	82.2	88.5	88.0
	f Females	78.5	62.3	74.4	58.2	77.8	77.0	89.1	82.0
ro Romania	m Males	81.0	71.3	71.9	60.8	81.5	71.7	91.3	89.5
	f Females	71.0	56.7	51.7	44.3	73.0	61.2	90.6	85.8
si Slovenia	m Males	89.2	71.8	73.4	58.1	89.7	72.6	95.3	84.0
	f Females	84.8	60.7	75.1	45.5	82.4	60.2	92.5	83.5
sk Slovakia	m Males	86.0	72.1	27.6	34.5	87.9	73.9	97.2	87.4
	f Females	64.8	56.4	20.6	29.0	66.2	60.6	78.5	77.3
fi Finland	m Males	86.3	73.0	75.2	59.3	85.1	74.1	94.2	84.4
	f Females	75.2	72.2	52.0	54.1	72.6	72.0	82.4	84.3
se Sweden	m Males	87.4	81.7	75.3	74.6	89.0	82.8	88.9	86.7
	f Females	79.5	76.5	56.0	57.1	79.3	76.9	85.0	87.8
uk United Kingdom	m Males	88.6	79.3	76.7	67.1	90.2	81.2	94.3	86.6
	f Females	72.6	66.7	52.6	63.0	72.5	79.1	86.3	86.4

Source: Eurostat, Labour Force Survey (quarterly survey results)

u: unreliable or uncertain data

6.2 lentelėje parodyta, kad visose ES šalyse moterų ir vyrų užimtumo lygis didėja didėjant įgyto išsilavinimo lygiui. Be to, nepaisant įgyto išsilavinimo lygio, užimtumo lygis mažėja didėjant amžiui. Tačiau šios sąsajos laipsnis labai skiriasi skirtingose ES valstybėse narėse. Nors moterų užimtumo lygis visose ES šalyse yra mažesnis už vyrų užimtumo lygį, šis skirtumas mažėja didėjant išsilavinimo lygiui. Pavyzdžiui, moterų su aukštuoju išsilavinimu užimtumo lygis yra aukštas (ES vidurkis 25–39 metų grupėje: 82,6 %; ES vidurkis 40–64 metų grupėje: 79,6 %), bet ES šalyse vis dar matomi panašūs neatitikimai palyginti su skaičiais vyrų užimtumo lygio srityje.

Remiantis šiais duomenimis, galima padaryti išvadą, kad a) labiau tikėtina, kad žemos kvalifikacijos asmenys bus bedarbiai arba visai neįtraukti į darbo rinką (neveiklumas) ir b) lyčių nelygybė tampa didesnė esant žemesniam išsilavinimo lygiui. Moterų (ES vidurkis) užimtumo lygis labai skiriasi tarp moterų, turinčių aukštesniojo vidurinio ugdymo ir aukštojo išsilavinimo nesuteikiančio povidurinio mokymo lygio kvalifikaciją (ISCED 3–4), ir moterų, turinčių žemesnę kvalifikaciją (ISCED 0–2).

Apie 50 % (25–39 metų amžiaus) ir 43 % (40–64 metų amžiaus) moterų, kurių išsilavinimo lygis yra ISCED 0–2, aktyviai dalyvauja darbo rinkoje, tačiau vyrai, turintys to paties lygio ikimokyklinį, pradinį ir žemesnįjį vidurinį išsilavinimą, turi atitinkamai 29,6 procentais (25–39 metų amžiaus) ir 22,8 procentais didesnę galimybę turėti darbą. Nors lyčių skirtumai labiausiai pasireiškia ISCED 0–2 lygiuose, nereikėtų pamiršti, kad ir ISCED 3–4 lygiuose moterų ir vyrų užimtumo lygio skirtumai sudaro 16,5/12 procentų (ES vidurkis), o aukštojo išsilavinimo lygiuose (ISCED 5–6 lygiai) – 8,5/5,8 procentų (ES vidurkis).

Aptariant užimtumo lygį, taip pat reikia išnagrinėti ekonominio neveiklumo klausimą. Ekonomiškai neveikliems asmenims būdinga tai, kad jie neturi darbo ir arba aktyviai jo neieško, arba negali nedelsiant imtis darbo. Ekonominis neveiklumas yra susijęs su amžiumi ir lytimi. Yra daug didesnė tikimybė, kad moterys, o ne vyrai,

nedalyvaus darbo rinkoje; pagrindinė to priežastis – šeimyninės pareigos. Be to, žemesnį išsilavinimo lygį turintys asmenys ir senesni gyventojai dažniau negu vidutiniškai yra ekonomiškai neveiklūs. Taigi, ekonominis neveiklumas didele dalimi lemia santykinai žemą moterų, kurių išsilavinimo lygis yra ISCED 0–2, užimtumo lygį bei neatitikimus tarp dviejų amžiaus grupių – 25–39 metų amžiaus ir 40–64 metų amžiaus – užimtumo lygio. Be to, daugumai žemos kvalifikacijos asmenų išlaidos vaikų priežiūrai yra didesnės negu jų alga; todėl daug žemos kvalifikacijos moterų nusprendžia pasilikti namuose.

Todėl, nors moterys reikšmingai prisideda prie bendro užimtumo lygio ES, palyginti su vyrais vis dar yra mažesnė tikimybė, kad moterys turės darbą. Tam, kad ES ekonominis vystymasis būtų plėtojamas, reikalinga konkurencinga aplinka, kurioje turi dalyvauti tiek moterys, tiek vyrai. Todėl moterų ir vyrų kvalifikacijas reikia gerinti, kad būtų didinamas jų potencialas darbo rinkoje. Tuo pačiu metu yra nepaprastai svarbu, kad darbo rinkoje būtų panaudoti tiek moterų, tiek vyrų turimi gebėjimai ir talentai.

- 6.3 3a rodiklis: ISCED 5a lygio absolvenčių moterų ir ISCED 5a lygio absolventų vyrų dalis iš visų ISCED 5a lygio absolventų ir daktaro laipsnį įgijusių absolvenčių moterų ir daktaro laipsnį įgijusių absolventų vyrų dalis iš visų daktaro laipsnį įgijusių absolventų pagal bendras studijų sritis ir iš viso

Rodiklis padalintas į dvi dalis. Rodiklyje tirama akademinių įstaigų ISCED 5a lygio absolvenčių moterų ir absolventų vyrų dalis, analizuojama pagal studijų sritis, kurios apima aukštojo mokslo akademinio pobūdžio mokymo programas.

ISCED 5a absolventai yra kvalifikuoti pasirinkti profesiją, kuriai taikomi dideli gebėjimų reikalavimai, arba dalyvauti specialiojoje mokslinių tyrimų programoje.

Rodiklyje taip pat nurodoma mokslų daktaro/daktaro ar lygiavertį laipsnį (ISCED 6) įgijusių absolvenčių moterų ir absolventų vyrų dalis iš visų akademinių įstaigų mokslų daktaro/daktaro ar lygiavertį laipsnį įgijusių absolventų, analizuojama pagal studijų sritis. Tiriant ISCED 5a lygio ir mokslų daktaro/daktaro ar lygiavertčio laipsnio lygio bendras studijų sritis parodoma lyčių pusiausvyra tarp aukštos kvalifikacijos absolventų jiems pasiekus tokį lygį, kai jie gali dalyvauti specialiosiose mokslinių tyrimų programose arba įsidarbinti. Be to, jame parodomas moterų ir vyrų įgyto išsilavinimo lygis įvairiose akademinio ir specialiųjų mokslinių tyrimų lygio studijų srityse.

ISCED 5a lygio absolventų moterų ir ISCED 5a lygio absolventų vyrų dalis iš viso ISCED 5a lygio absolventų pagal bendras studijų sritis ir iš viso (2004 m.)¹⁾

iscsd5a_d1+5a_d2Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)																
geo	Total		Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
eu/25 European Union (25 countries)	58.4	41.6	77.6	22.4	71.2	28.8	60.6	39.4	42.2	57.8	25.7	74.3	52.4	47.6	75.6	24.4
be Belgium	52.7	47.3	72.0	28.0	64.0	36.0	55.2	44.8	38.7	61.3	23.3	76.7	49.0	51.0	59.9	40.1
bg Bulgaria	58.0	42.0	73.3	26.7	64.7	35.3	61.7	38.3	56.4	43.6	37.9	62.1	43.0	57.0	64.0	36.0
cz Czech Republic	56.8	43.2	76.8	23.2	64.5	35.5	60.9	39.1	40.6	59.4	24.1	75.9	56.4	43.6	73.9	26.1
dk Denmark	62.0	38.0	73.9	26.1	67.7	32.3	51.8	48.2	38.3	61.7	26.3	73.7	59.0	41.0	83.6	16.4
de Germany	49.9	50.1	71.9	28.1	69.2	30.8	47.7	52.3	36.8	63.2	23.0	77.0	53.1	46.9	66.3	33.7
ee Estonia	69.6	30.4	91.7	8.3	81.1	18.9	67.6	32.4	54.4	45.6	34.3	65.7	62.5	37.5	88.5	11.5
ie Ireland	59.6	40.4	80.8	19.2	65.9	34.1	59.6	40.4	41.2	58.8	25.0	75.0	44.8	55.2	82.6	17.4
gr Greece	61.9	38.1	75.7	24.3	79.1	20.9	60.5	39.5	42.7	57.3	45.0	55.0	52.6	47.4	62.2	37.8
es Spain	60.0	40.0	79.2	20.8	66.3	33.7	61.4	38.6	44.0	56.0	30.9	69.1	46.5	53.5	79.2	20.8
fr France ⁱⁱⁱ⁾	58.1	41.9	85.1	14.9	77.0	23.0	57.2	42.8	53.6	46.4	28.6	71.4	43.5	56.5	66.3	33.7
cy Cyprus	76.6	23.4	79.8	20.2	90.4	9.6	74.3	25.7	61.7	38.3	0.0	#DIV/0!	0.0	0.0	0.0	0.0
lv Latvia	70.1	29.9	89.6	10.4	83.4	16.6	70.1	29.9	40.2	59.8	30.9	69.1	47.3	52.7	84.6	15.4
lt Lithuania	63.6	36.4	81.9	18.1	77.5	22.5	64.7	35.3	46.0	54.0	34.6	65.4	55.8	44.2	77.3	22.7
lu Luxembourg ⁱⁱⁱ⁾ (Grand-Duché)	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
hu Hungary	63.7	36.3	78.6	21.4	71.3	28.7	67.0	33.0	36.7	63.3	24.3	75.7	46.3	53.7	79.9	20.1
mt Malta ^{iv)}	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
nl Netherlands	56.6	43.4	79.2	20.8	59.8	40.2	50.9	49.1	23.0	77.0	15.4	84.6	49.6	50.4	77.7	22.3
at Austria	50.7	49.3	76.4	23.6	62.5	37.5	54.6	45.4	35.8	64.2	18.9	81.1	59.0	41.0	60.7	39.3
pl Poland	65.5	34.5	75.9	24.1	76.1	23.9	69.6	30.4	40.7	59.3	27.7	72.3	58.8	41.2	75.7	24.3
pt Portugal	68.3	31.7	85.1	14.9	71.5	28.5	64.8	35.2	54.2	45.8	36.0	64.0	62.0	38.0	80.1	19.9
ro Romania	56.9	43.1	45.3	54.7	68.1	31.9	62.5	37.5	60.9	39.1	33.2	66.8	41.1	58.9	64.6	35.4
sk Slovakia	62.5	37.5	81.7	18.3	73.2	26.8	64.6	35.4	45.0	55.0	27.0	73.0	57.0	43.0	66.0	34.0
sl Slovenia	55.3	44.7	73.8	26.2	56.4	43.6	60.2	39.8	41.0	59.0	31.5	68.5	42.8	57.2	76.9	23.1
fi Finland ^{v)}	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
se Sweden	63.3	36.7	80.0	20.0	66.4	33.6	59.6	40.4	51.6	48.4	29.3	70.7	55.9	44.1	85.4	14.6
uk United Kingdom	55.8	44.2	72.9	27.1	64.1	35.9	56.3	43.7	38.0	62.0	20.7	79.3	61.8	38.2	75.5	24.5

Source: Eurostat, Education indicators

1) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

ii) Source: Statistics France.

iii) Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

iv) Source: National statistics, Malta

v) Source: National statistics, Finland

6.3.blentelė :

Daktaro laipsnį įgijusių absolventų moterų ir daktaro laipsnį įgijusių absolventų vyrų dalis iš visų daktaro laipsnį įgijusių absolventų (PhD ISCED 6) pagal bendras studijų sritis ir iš viso (2004 m.)¹⁾

Isced6_phdPhD/Doctorate (ISCED 6)																
Total			Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
q90																
eu25European Union (25 countries)	42.7	57.3	58.7	41.3	50.7	49.3	44.2	55.8	38.4	61.6	22.0	78.0	49.9	50.1	51.7	48.3
beBelgium	33.9	66.1	46.4	53.6	36.6	63.4	43.6	56.4	28.9	71.1	20.2	79.8	37.3	62.7	39.1	60.9
bgBulgaria	50.8	49.2	52.6	47.4	67.1	32.9	42.9	57.1	55.8	44.2	39.2	60.8	63.6	36.4	50.0	50.0
czCzech Republic	35.6	64.4	73.0	27.0	41.6	58.4	46.2	53.8	34.9	65.1	21.2	78.8	33.9	66.1	36.2	63.8
dkDenmark	35.9	64.1	0 ⁱⁱ⁾	0 ⁱⁱ⁾	50.0	50.0	39.1	60.9	26.0	74.0	27.9	72.1	56.2	43.8	46.0	54.0
deGermany	39.0	61.0	50.8	49.2	48.8	51.2	35.0	65.0	29.5	70.5	11.8	88.2	58.8	41.2	50.0	50.0
eeEstonia	62.2	37.8	100.0	0.0	60.7	39.3	61.5	38.5	44.0	56.0	37.5	62.5	20.0	80.0	80.5	19.5
elIreland	45.7	54.3	50.0	50.0	47.9	52.1	53.1	46.9	45.3	54.7	28.7	71.3	47.6	52.4	55.0	45.0
grGreece	38.1	61.9	51.9	48.1	51.0	49.0	52.1	47.9	32.3	67.7	21.0	79.0	43.6	56.4	65.4	34.6
esSpain	47.5	52.5	57.5	42.5	48.8	51.2	49.0	51.0	48.9	51.1	27.9	72.1	44.1	55.9	51.8	48.2
frFrance ⁱⁱⁱ⁾	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
itItaly	50.9	49.1	72.5	27.5	58.5	41.5	50.4	49.6	54.0	46.0	31.2	68.8	54.4	45.6	61.5	38.5
cyCyprus	61.5	38.5	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0	83.3	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
lvLatvia	58.3	41.7	100.0	0.0	50.0	50.0	57.9	42.1	53.3	46.7	38.5	61.5	100.0	0.0	52.9	47.1
ltLithuania	57.5	42.5	0.0	;	77.6	22.4	59.4	40.6	61.4	38.6	33.9	66.1	54.5	45.5	60.0	40.0
luLuxembourg ^{iv)} (Grand-Duché)	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
huHungary	42.9	57.1	66.1	33.9	50.0	50.0	45.7	54.3	32.7	67.3	33.3	66.7	30.3	69.7	39.9	60.1
mtMalta ^{v)}	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
nlNetherlands	39.4	60.6	0.0	0.0	42.7	57.3	40.9	59.1	37.7	62.3	23.4	76.6	39.0	61.0	48.6	51.4
atAustria	40.5	59.5	58.5	41.5	52.7	47.3	41.9	58.1	35.1	64.9	18.6	81.4	55.7	44.3	63.2	36.8
plPoland	46.9	53.1	;	;	54.9	45.1	48.2	51.8	52.9	47.1	24.1	75.9	48.7	51.3	51.5	48.5
ptPortugal ^{vi)}	47.8	52.2	78.3	21.7	50.9	49.1	46.3	53.7	51.3	48.7	35.0	65.0	52.8	47.2	46.3	53.7
roRomania	49.3	50.7	;	;	67.8	32.2	51.7	48.3	45.7	54.3	28.7	71.3	0.0	100.0	56.3	43.7
siSlovenia	40.6	59.4	50.0	50.0	57.5	42.5	39.0	61.0	40.9	59.1	25.6	74.4	50.0	50.0	53.8	46.2
skSlovakia	45.0	55.0	68.1	31.9	46.7	53.3	50.7	49.3	46.3	53.7	29.7	70.3	35.7	64.3	48.5	51.5
fiFinland ^{vii)}	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;	;
seSweden	44.8	55.2	79.3	20.7	56.0	44.0	43.3	56.7	39.6	60.4	25.0	75.0	45.2	54.8	56.9	43.1
ukUnited Kingdom	43.1	56.9	60.4	39.6	49.3	50.7	50.7	49.3	37.9	62.1	21.2	78.8	47.2	53.1	54.5	45.5

Source: Eurostat, Education indicators

i) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004 and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

ii) Denmark's national statistics use different categories than those defined by Eurostat. Thus, the data shown in the table is skewed. Both, women and men make up the total of ISCED 6 graduates in teacher training & education.

iii) No data for PhD ISCED 6 is available

iv)Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

v)No data for PhD ISCED 6 is available

v)National Portuguese statistics

vi)No data for PhD ISCED 6 is available

vii)No data for PhD ISCED 6 is available

Bendra ISCED 5a lygio moterų absolvenčių dalis (ES vidurkis: 58,4 %) viršija vyrų dalį. Tačiau yra ryškių skirtumų, susijusių su atitinkamą ISCED 5a kvalifikaciją turinčių moterų dalimi įvairiose dalykų srityse. Tokias studijų sritis kaip, pavyzdžiui, mokytojų rengimas ir švietimas, humanitariniai mokslai ir menas bei sveikatos priežiūra ir socialinis darbas renkasi daugiau moterų negu vyrų. Studijų srityse, kurios tradiciškai siejamos su vyrišku stereotipu – pvz., mokslas, matematika bei kompiuterinės technologijos ir inžinerija, gamyba bei statyba, – žymiai didesnę dalį sudaro vyrai. Taigi, atliekant analizę pagal konkrečias studijų sritis, matoma su lyčių stereotipais susijusi tendencija, būdinga bendrai didelei ISCED 5 lygio moterų absolvenčių daliai.

Moterų ir vyrų ISCED 6 lygyje pasirenkamų dalykų tendencija atspindi padėtį ISCED 5a lygyje ir iš tiesų ją sustiprina, kai tai susiję su dalykais, kuriuose paprastai didesnę dalį sudaro vyrai. Tačiau taip pat daugiau vyrų renkasi tas studijų sritis, kurioms anksčiau pirmenybę daugiausia teikė moterys.

Taigi rodiklis atskleidžia horizontalią segregaciją, susijusią su dalyko pasirinkimu, ir tuo pačiu metu patiriamą lyčių nelygybę vertikalios aspekto srityje. Daugumoje ES valstybių narių bendra moterų studenčių, dalyvaujančių aukštajame moksle, dalis yra didesnė, o gaunant diplomą (ISCED 5a lygis) moterys didžiąja dalimi dar labiau lenkia vyrus. Tačiau tarp mokslų daktaro/daktaro ar lygiavertio laipsnio lygio studijų programų (ISCED 6) studentų vyrų ir moterų santykis yra priešingas.

Svarbu pripažinti, kad ISCED 5a ir ISCED 6 lygiai yra tarpiniai etapai tarp išsilavinimo ir aukšto lygio užimtumo, visų pirma mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje. Todėl politikoje daugiausia dėmesio reikia skirti tam, kad būtų skatinamas subalansuotas moterų ir vyrų, gaunančių ISCED 5a kvalifikaciją ir įgijančių mokslų daktaro/daktaro ar lygiavertį laipsnį, santykis. Tokiu būdu būtų ne tik padidintas savarankiškų mokslinių tyrimų metodų skaičius, bet taip pat moterys ir vyrai įgytų gebėjimus ir klasifikacijas, kurie reikalingi siekiant užimti aukštas vadovaujamas pareigas ir dalyvauti priimant sprendimus mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuje.

6.4 3b rodiklis: Moteriškos ir vyriškos lyties akademinio personalo dalis pagal A, B ir C kategorijas ir iš viso

Santykinis moterų ir vyrų pasiskirstymas įvairiuose ranguose akademinėje visuomenėje turi esminę reikšmę skatinant lyčių lygybę. Todėl yra nepaprastai svarbu, kad vertikalus užimtumo aspektas akademinėje visuomenėje būtų perorientuotas nuo lyčių atžvilgiu tendencingos mokslinių tyrimų arenos link kūrybingos ir tvarios mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros aplinkos, kurioje būtų naudojamosi vienodu moterų ir vyrų indėliu.

Rodiklis, susijęs su moteriškos ir vyriškos lyties akademinio personalo dalimi pagal kategorijas ir iš viso, leidžia įvertinti lyčių santykį skirtinguose rangų lygiuose. Akademinio personalo kategorijos naudojamos kaip standartas. Šią Europos Komisijos pasiūlytą klasifikaciją parengė statistikos korespondentai (Helsinkio moterų ir mokslo grupės pogrupis), siekdami paaiškinti vertikalų akademinės visuomenės aspektą, kurio neapima ISCED klasifikacija. Akademinio personalo kategorijos parodo pozicijos akademinėse įstaigose, patirties ir įgyto išsilavinimo lygio sąsają:

A kategorija: aukščiausia bendra kategorija/pareigos, kuriose paprastai vykdomi moksliniai tyrimai;

B kategorija: mokslo darbuotojai, užimantys pareigas, kurios nėra tokios aukštos kaip aukščiausios pareigos (A), bet aukštesnės negu neseniai kvalifikaciją įgijusių mokslų daktaro laipsnį turinčių asmenų; ir C kategorija: pirma kategorija/pareigos, kuriose neseniai mokslų daktaro laipsnį įgijęs (ISCED 6) absolventas paprastai būtų įdarbintas.

6.4 lentelė: Moteriškos ir vyriškos lyties akademinio personalo dalis akademinėje visuomenėje pagal A, B ir C kategorijas ir iš viso

	Grade A		Grade B		Grade C		Total	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
<i>geo</i>								
<i>EU average</i>	15.3	84.7	32.2	67.8	42.0	58.0	32.1	67.9
<i>Belgium</i>	9.0	91.0	20.7	79.3	33.1	66.9	25.3	74.7
<i>Bulgaria</i>	15.9	84.1	31.2	68.8	46.1	53.9	31.2	68.8
<i>Czech Republic</i>	10.3	89.7	22.1	77.9	40.2	59.8	32.0	68.0
<i>Denmark</i>	10.9	89.1	24.4	75.6	37.6	62.4	25.1	74.9
<i>Germany</i>	9.2	90.8	16.1	83.9	25.9	74.1	17.4	82.6
<i>Estonia</i>	17.2	82.8	37.1	62.9	56.6	43.4	44.0	56.0
<i>Ireland</i>	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Greece</i>	11.3	88.7	22.7	77.3	31.9	68.1	22.7	77.3
<i>Spain</i>	12.9	87.1	25.8	74.2	39.3	60.7	34.2	65.8
<i>France</i>	16.1	83.9	38.7	61.3	:	:	31.9	68.1
<i>Italy</i>	16.4	83.6	31.4	68.6	43.8	56.2	31.2	68.8
<i>Cyprus</i>	10.2	89.8	17.2	82.8	37.5	62.5	29.9	70.1
<i>Latvia</i>	26.5	73.5	37.0	63.0	65.0	35.0	57.7	42.3
<i>Lithuania</i>	12.1	87.9	37.4	62.6	49.5	50.5	38.7	61.3
<i>Luxembourg</i>	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Hungary</i>	15.4	84.6	30.9	69.1	46.0	54.0	36.2	63.8
<i>Malta</i>	2.3	97.7	31.7	68.3	14.2	85.8	26.7	73.3
<i>Netherlands</i>	9.4	90.6	14.2	85.8	27.0	73.0	19.3	80.7
<i>Austria</i>	9.5	90.5	16.2	83.8	35.6	64.4	25.8	74.2
<i>Poland</i>	19.5	80.5	27.4	72.6	41.0	59.0	34.9	65.1
<i>Portugal</i>	20.9	79.1	34.4	65.6	43.4	56.6	38.0	62.0
<i>Romania</i>	18.0	82.0	34.9	65.1	:	:	41.4	58.6
<i>Slovenia</i>	13.5	86.5	31.5	68.5	48.5	51.5	28.5	71.5
<i>Slovakia</i>	29.1	70.9	49.1	50.9	:	:	39.6	60.4
<i>Finland</i>	21.2	78.8	46.6	53.4	52.9	47.1	38.9	61.1
<i>Sweden</i>	17.6	82.4	36.1	63.9	52.2	47.8	33.0	67.0
<i>United Kingdom</i>	16.1	83.9	38.6	61.4	40.0	60.0	37.5	62.5

Šaltinis: She Figures 2006 -Women and Science Statistics and Indicators

Iš orientacinių duomenų 6.4 lentelėje greitai paaiškėja, kad akademinėje visuomenėje vyrauja vertikali segregacija. Nors akademinės karjeros pradžioje moterys sudaro 42 % (ES vidurkis: C kategorija), tik 15,3 % A kategorijos pareigų (ES vidurkis) užima moterys. Iš esmės vyrai užima didžiąją dalį A ir B kategorijų pareigų akademinėse įstaigose, atitinkamai 84,7 % ir 67,8 % (ES vidurkis). Tai reiškia, kad tik nedidelė moksliniuose tyrimuose dalyvaujančių moterų dalis per savo karjerą pasiekia aukšto lygio pareigas.

Iš dalies tai galima paaiškinti tuo, kad moterys vis dar susiduria su kliūtimis, kurios joms užkerta kelią išnaudoti visą savo potencialą. Nepakankama galimybė naudotis gamybos ištekliais ir turėti mentorius, „džentelmenų klubų“ egzistavimas, nelanksčios darbo sąlygos/valandos, šeimai palankios darbo aplinkos nebuvimas, nepakankamas dalijimasis šeimyninėmis pareigomis, taip pat tinkamų ir prieinamų vaikų priežiūros paslaugų trūkumas ir su išankstiniu nusistatymu susijusi diskriminacija dažnai moterims užkerta kelią pasiekti aukščiausias pareigas. Palyginus, vyrai vis dar turi daug mažiau šeimyninių pareigų ir todėl jiems mažiau poveikio daro klausimai, susiję su šeimos ir profesinio gyvenimo suderinimu. Dėl plačiai paplitusių stereotipų vyrų vaidmuo šiuo požiūriu buvo nepakankamai įvertintas. Jeigu vyrai aktyviai ir vienodai prisidėtų prie šeimyninių pareigų ir vaikų priežiūros, lyčių lygybė labai padidėtų.

Buvo padaryta pažanga, tačiau nelygybė išlieka. Siekiant, kad lyčių aspektas būtų integruotas į akademinę visuomenę, kad būtų atkreiptas dėmesys į platesnes galimybes ir kad būtų pašalinti neigiami dabartinės darbo ir užimtumo tendencijos akademiniam pasaulyje su lytimi susiję padariniai, būtina iš naujo apsvarstyti užimtumo politiką. Pekino veiksmų platformoje pabrėžiama, kad siekiant įgyvendinti visapusišką moterų ir vyrų lygybę mokslinių tyrimų, mokslo ir ekonomikos srityse būtina aktyviai skatinti visapusiškesnį indėlio, kuriuo moterų ir vyrų darbas, žinios ir vertybės gali prisidėti prie visuomenės, pripažinimą ir įvertinimą.

7. Išvada

Europos Sąjungoje moterys pasiekė lygybę su vyrais švietimo ir mokymo srityje. Lyčių santykis patenkant į aukštojo mokslo sistemą pasiekė pusiausvyrą. Vidutiniškai moterys pasiekia aukštesnį išsilavinimo/mokymo lygį nei vyrai.

Pirmininkaujančios Vokietijos pateiktame pranešime siūlomi rodikliai, kuriuose pateikiama informacija apie lyčių lygybę aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų bei su įgyto išsilavinimo lygiu susijusių rezultatų srityje. Rodikliuose pabrėžiamos sritys, kuriose matomas lyčių disbalansas, ir pateisinamos esamos ES strategijos, skatinančios lyčių lygybę švietimo, mokslinių tyrimų ir užimtumo srityse.

Pirma svarbi išvada parodo, kad nepaisant to, jog moterų dalis viršija vyrų dalį aukštojo mokslo srityje, mokslinėse ir techninėse disciplinose vis dar dominuoja vyrai. Kita esminė išvada – moterų ir vyrų dalyvavimas darbo rinkoje yra susijęs su jų įgyto išsilavinimo lygiu. Moterų atžvilgiu ši sąsaja yra didesnė negu vyrų atžvilgiu. Kuo aukštesnis įgyto išsilavinimo lygis, tuo mažesnė lyčių nelygybė užimtumo lygio požiūriu. Tačiau nelygybė vis dar egzistuoja. Priežastys yra įvairios ir tarpusavyje susijusios: galimybės moterims ir vyrams tinkamai suderinti darbą ir šeimos gyvenimą nebuvimas, dažnai nelygus moterų ir vyrų dalijimasis šeimyninėmis pareigomis, stereotipiniai lyčių vaidmenys ir atvira diskriminacija.

Trečioje esminėje išvadoje, padarytoje remiantis orientaciniais duomenimis, nurodoma didelė vertikali segregacija pagal lytį akademinėje visuomenėje. Kuo aukštesnis akademinės hierarchijos lygis, tuo mažiau jame moterų. Priežastys yra tos pačios kaip ir nevienodo moterų ir vyrų dalyvavimo bendroje darbo rinkoje priežastys.

Šio pranešimo išvados aiškiai parodo, kad reikia toliau dėti pastangas skatinant moteris bei vyrus siekti pasirinktos karjeros – visų pirma, bet ne tik, aukštojo mokslo sektoriuje. Šiuo tikslu reikia suteikti pakankamas galimybes suderinti šeimynines užduotis su švietimu, mokymu, moksliniais tyrimais ir (arba) darbu, įveikti lyčių stereotipus ir užkirsti kelią tiesioginei bei netiesioginei diskriminacijai dėl lyties, ją tirti ir šalinti.

Siūlomuose rodikliuose pabrėžiamas poreikis įgyvendinti lyčių lygybės politiką švietimo ir mokslinių tyrimų srityje, bet pranešime taip pat aiškiai nurodoma, kad „mokymasis visą gyvenimą“ ir „migrantai švietimo sistemoje“ yra moterų ir vyrų švietimo ir mokymo aspektai, kuriuos būtina toliau nagrinėti lyčių požiūriu. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad struktūriniame rodiklyje dėl mokymosi visą gyvenimą pateikiama nedaug su lytimi susijusios informacijos ES lygiu, ir kad trūksta nuoseklių, konkrečių ir palyginamų duomenų dėl moterų migrantų ir vyrų migrantų, kadangi skirtingose valstybėse narėse galioja skirtingos sąvokų apibrėžtys ir teisės aktai, šiuo metu neįmanoma parengti rodiklių dėl „mokymosi visą gyvenimą“ ir „migrantų švietimo sistemoje“.

Pekino veiksmų platformos įgyvendinimo ES valstybėse narėse rodikliai

Nuo 1999 m. Taryba patvirtino šiuos rodiklius dėl lyčių lygybės:

- Moterys valdžioje ir priimant sprendimus, pirmininkaujant Suomijai, 1999 m.
- Moterys ir ekonomika (darbo ir šeimos gyvenimo suderinimas), pirmininkaujant Prancūzijai, 2000 m.
- Moterys ir ekonomika (vienodas darbo užmokestis), pirmininkaujant Belgijai, 2001 m.
- Smurtas prieš moteris, pirmininkaujant Danijai; grindžiama pirmininkavusios Ispanijos atliktu tyrimu ir surengta konferencija, 2002 m.
- Moterys ir vyrai priimant ekonominius sprendimus, pirmininkaujant Italijai; grindžiama pirmininkaujančios Graikijos surengtu tyrimu, 2003 m.
- Seksualinis priekabiavimas darbo vietoje, pirmininkaujant Nyderlandams; grindžiama pirmininkaujančios Airijos surengtu tyrimu, 2004 m.
- Moterys ir sveikata, pirmininkaujant Austrijai, 2006 m.
- Instituciniai mechanizmai, pirmininkaujant Suomijai, 2006 m.

Duomenų bazės

Eurostatas

Eurostatas yra Europos Bendrijų statistikos tarnyba. Jo pareiga – teikti Europos Sąjungai aukštos kokybės statistinės informacijos paslaugas. Eurostatas glaudžiai bendradarbiauja ne tik su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, JT ir OECD, bet ir su ES nepriklausančiomis šalimis. Viena iš pagrindinių Eurostato užduočių – koordinuoti veiklą, susijusią su statistikos sistemų šalyse kandidatėse ir besivystančiose šalyse gerinimu.

Eurostato duomenys buvo panaudoti šio pranešimo 1, 2 ir 3a rodikliuose.

Eurydice

Nuo 1980 m. *Eurydice* – Europos švietimo informacijos tinklas – yra vienas iš strateginių mechanizmų, kurį Europos Komisija ir valstybės narės sukūrė bendradarbiavimui skatinti, gerinant sistemų ir politikos supratimą. Nuo 1995 m. *Eurydice* taip pat yra neatskiriama *Socrates*, Bendrijos veiksmų programos švietimo srityje, dalis.

Eurydice yra institucinis tinklas, skirtas patikimai ir lengvai palyginamai informacijai apie Europos švietimo sistemas ir politiką rinkti, stebėti, tvarkyti ir platinti.

Eurydice apima Europos Sąjungos valstybių narių, trijų Europos laisvosios prekybos asociacijos šalių, kurios yra Europos ekonominės erdvės narės, ir ES šalių kandidačių, dalyvaujančių *Socrates* programoje, švietimo sistemas.

Tinklas visų pirma yra skirtas tam, kad politiką formuojantiems asmenims ir visiems švietimo paslaugas teikiantiems subjektams būtų teikiama jų poreikiams pritaikyta informacija ir tyrimai. Jis skatina Europos bendradarbiavimą švietimo srityje, plėtojant keitimąsi informacija apie sistemas bei politiką ir parengiant tyrimus dėl švietimo sistemoms bendrų klausimų.

Eurydice glaudžiai bendradarbiauja su keliomis Europos ar tarptautinėmis organizacijomis. *Eurydice* Europos padalinys prireikus remia Komisiją jai bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Europos Taryba, OECD (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija) ir UNESCO (Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija).

OECD – Žvilgsnis į švietimą (Education at a Glance) 2006

Visose OECD šalyse vyriausybės siekia įgyvendinti tokią politiką, kad švietimas būtų veiksmingesnis, ieškomos papildomų išteklių augančiai švietimo paklausai patenkinti.

2006 m. „Žvilgsnis į švietimą“ (*Education at a Glance*) leidinyje šalims suteikiama galimybė palyginti savo veiklos rezultatus su kitų šalių veiklos rezultatais. Jame pateikiami gausūs, palyginami ir nauji rodikliai dėl švietimo sistemų rezultatų; jis parodo specialistų konsensumą, kaip tarptautiniu lygiu reikia vertinti dabartinę švietimo padėtį.

Rodikliuose nagrinėjama, kas dalyvauja švietime, kiek jam išleidžiama, kaip veikia švietimo sistemos, ir nagrinėjami pasiekti rezultatai. Pastarieji apima rodiklius dėl įvairių rezultatų – nuo studentų veiklos rezultatų pagrindinėse dalykų srityse palyginimų iki išsilavinimo poveikio atlyginimams ir suaugusiųjų užimtumo galimybėms.

Skaičiai apie moteris (She Figures) 2006

„Skaičiai apie moteris“ (*She Figures*) 2006 yra antras pasirinktų ES užimtumo statistinių duomenų, suskirstytų pagal lytį ir papildytų tam tikrais kitais papildomais duomenimis, kurie nušviečia dabartinę vyriškos ir moteriškos lyties mokslininkų ir mokslo darbuotojų užimtumo padėtį, leidinys. Šią seriją 2003 m. pradėjo leisti Mokslinių tyrimų generalinio direktorato padalinys „Moterys ir mokslas“, kad būtų fiksuojami nuolat atnaujinami duomenys, kurie būtų naudingi nustatant pažangą lyčių lygybės srityje.

Visų pirma buvo ketinama, kad leidinyje būtų pateikiami lyčių disbalanso, kurio atžvilgiu ES ir (arba) valstybės narės lygiu galėtų būti tikslinga imtis politinių priemonių, sistemingi įrodymai. Papildomas tikslas – skatinti rinkti pagal lytį suskirstytus įvairių rodiklių statistinius duomenis.

She Figures 2006 duomenys šiame pranešime buvo panaudoti 3b rodiklyje.

ISCED 97 LYGIŲ, KLASIFIKACIJOS KRITERIJŲ IR PAKATEGORIŲ APRAŠYMAS

0	IKIMOKYKLINIO UGDYMO LYGIS	Pagrindiniai kriterijai	Papildomi kriterijai	Pakategorės
	Pradinė organizuoto mokymo pakopa, visų pirma skirta tam, kad labai jauni vaikai būtų supažindinti su mokyklos tipo aplinka.	Turėtų būti vykdomas mokymo centre arba mokykloje, skirtas tam, kad būtų patenkinti mažiausiai 3 metų amžiaus vaikų švietimo ir vystymosi poreikiai, ir aprūpintas personalu, tinkamai apmokytu (t. y. kvalifikuotu) parengti vaikus pagal mokymo programą.	Mokymo personalo pedagoginės kvalifikacijos; mokymo programos su švietimo elementais įgyvendinimas.	
1	PRADINIO UGDYMO LYGIS	Pagrindiniai kriterijai	Papildomi kriterijai	
	Paprastai skirtas tam, kad mokiniai įgytų išsamų pagrindinį išsilavinimą skaitymo, rašymo ir matematikos srityse.	Sisteminio mokymosi, būdingo pradiniam ugdymui, pradžia, pvz., skaitymas, rašymas ir matematika. Patekimas į nacionaliniu lygiu paskirtas pradinio ugdymo institucijas arba dalyvavimas programose. Vien tik pradėta skaitymo veikla nėra pakankamas kriterijus, kad mokymo programa būtų klasifikuota ISCED 1 lygyje.	Šalyse, kuriose privalomo lankymo amžius (arba bent amžius, kurio sulaukę iš esmės visi moksleiviai pradeda savo išsilavinimą) yra vėliau negu sisteminio atitinkamų dalykų mokymosi pradžia, nustatant ribą tarp ISCED 0 ir ISCED 1 turėtų būti remiamasi pirmaisiais privalomo lankymo metais.	

2	ŽEMESNIOJO VIDURINIO UGDYMO LYGIS	Pagrindiniai kriterijai	Papildomi kriterijai	Tikslas, kuriam pagal parengtas programas rengiami moksleiviai:	Programos kryptis
	Žemesniojo vidurinio ugdymo lygyje iš esmės tęsiamos pagrindinės pradinio ugdymo lygio programos, nors mokant paprastai daugiau dėmesio skiriama atskiriems dalykams, dažnai įdarbinant labiau specializuotus mokytojus, kurie veda pamokas savo specializacijos srityje.	Programos 2 lygio pradžioje pradėdamos organizuoti labiau orientuojantis į atskirus dalykus, pasitelkiant labiau specializuotus mokytojus, kurie veda pamokas savo specializacijos srityje. Jeigu šis organizacinis perėjimo momentas neatitinka natūralios ribos tarp nacionalinių mokymo programų, programas reikėtų atskirti tuo metu, kai šis organizacinis pokytis pradeda atsispindėti nacionalinėse programose.	Tačiau, jeigu nėra aiškios šio organizacinio pokyčio ribos, pasibaigus šešerių metų pradinio ugdymo laikotarpiui šalys turėtų dirbtinai suskirstyti nacionalines programas į ISCED 1 ir 2 lygius.	A Programos, skirtos parengti moksleivius tiesioginei galimybei dalyvauti 3 lygyje tokia seka, kuri galiausiai suteiktų teisę į aukštąjį mokslą, t. y. patekti į ISCED 3A ar 3B lygius.	Bendrasis Mokymas, kuris nėra aiškiai skirtas tam, kad dalyviai būtų rengiami konkrečiai profesijai ar amatų klasei arba mokymuisi pagal tolesnes profesinio/techninio mokymo programas.
			Šalyse, kuriose nėra sistemų ribos tarp žemesniojo vidurinio ugdymo ir aukštesniojo vidurinio ugdymo ir kuriose žemesnysis vidurinis ugdymas trunka ilgiau nei 3 metus, tik pirmieji treji metai baigus pradinio ugdymo lygį turėtų būti laikomi žemesniuoju viduriniu ugdymu.	B Programos, skirtos parengti moksleivius tiesioginei galimybei dalyvauti 3C lygio programose.	Profesinis Mokymas, kurio metu dalyviai rengiami tiesioginiam įsidarbinimui, toliau nesimokant, pagal konkrečias profesijas. Sėkmingai pabaigus tokias programas, įgyjama darbo rinkos reikalavimus atitinkanti profesinė kvalifikacija.

2	ŽEMESNIOJO VIDURINIO UGDYMO LYGIS	Pagrindiniai kriterijai	Papildomi kriterijai	Tikslas, kuriam pagal parengtas programas rengiami moksleiviai:	Programos kryptis
				Programos, visų pirma skirtos tam, kad šio lygio pabaigoje būtų galima tiesiogiai patekti į darbo rinką (kartais vadinamos „baigiamosiomis“ programomis).	
3	AUKŠTESNIOJO VIDURINIO UGDYMO LYGIS	Pagrindiniai kriterijai	Modulinės programos	Tikslas, kuriam pagal parengtas programas rengiami moksleiviai:	Programos kryptis
	Daugumoje šalių – galutinė vidurinio ugdymo pakopa. Mokymas dažnai organizuojamas labiau atsižvelgiant į dalykus nei ISCED 2 lygyje, o mokytojai paprastai turi turėti aukštesnio lygio arba labiau su konkrečiu dalyku susijusią kvalifikaciją nei ISCED 2 lygyje.	Nacionalinės ribos tarp žemesniojo vidurinio ugdymo ir aukštesniojo vidurinio ugdymo turėtų būti svarbiausias faktorius atskiriant 2 ir 3 lygius. Siekiant, kad būtų galima dalyvauti šio lygio programose, paprastai reikia pabaigti ISCED 2 lygį arba suderinti pagrindinį išsilavinimą ir gyvenimo patirtį, parodančius gebėjimą mokytis ISCED 3 dalykus.	Išsilavinimo kvalifikacija modulinėje programoje įgyjama derinant dalykų grupes arba modulius, konkrečius mokymo programos reikalavimus atitinkančioje programoje.	Programos, skirtos tam, kad būtų galima tiesiogiai dalyvauti ISCED 5A.	Mokymas, kuris nėra aiškiai skirtas tam, kad dalyviai būtų rengiami konkrečiai profesijų ar amatų klasei arba mokymuisi pagal tolesnes profesinio/techninio mokymo programas.

3	AUKŠTESNIOJO VIDURINIO UGDYMO LYGIS	Pagrindiniai kriterijai	Modulinės programos	Tikslas, kuriam pagal parengtas programas rengiami moksleiviai:	Programos kryptis
			Tačiau atskiras modulis gali neturėti specialios išsilavinimo ar darbo rinkos paskirties arba konkrečios programos orientacijos.	B	Programos, skirtos tam, kad būtų galima tiesiogiai dalyvauti ISCED 5B.
				C	Programos, kurios nėra skirtos tam, kad būtų galima tiesiogiai pereiti į ISCED 5A ar 5B. Todėl pabaigus šias programas patenkama tiesiogiai į darbo rinką, pereinama į ISCED 4 programas arba kitas ISCED 3 programas.
					Profesinis
					Mokymas, kurio metu dalyviai rengiami tiesioginiam įsidarbinimui, toliau nesimokant, pagal konkrečias profesijas. Veiksmingai pabaigus tokias programas, įgyjama darbo rinkos reikalavimus atitinkanti profesinė kvalifikacija.

4 AUKŠTOJO IŠSILAVINIMO NESUTEIKIANTIS POVIDURINIS MOKYMAS	Pagrindiniai kriterijai	Programų tipai, kurie gali atitikti 4 lygį	Tikslas, kuriam pagal parengtas programas rengiami moksleiviai:	Programos kryptis
Šios programos tarptautiniu požiūriu peržengia ribą tarp aukštesniojo vidurinio ugdymo ir povidurinio mokymo, nors nacionaliniu požiūriu jas aiškiai būtų galima laikyti aukštesniojo vidurinio ugdymo arba povidurinio mokymo programomis.	Studentai, pradedantys studijuoti pagal ISCED 4 programas, paprastai būna pabaigę ISCED 3.	Pirmasis tipas – trumpos profesinio mokymo programos, kurių turinys daugelyje šalių nėra laikomas atitinkančiu aukštąjį išsilavinimą arba kurios neatitinka ISCED 5b taikomo trukmės reikalavimo – mažiausiai dvejų metų.	A Programos, skirtos tam, kad būtų galima tiesiogiai dalyvauti ISCED 5A arba 5B.	Bendrasis Mokymas, kuris nėra aiškiai skirtas tam, kad dalyviai būtų rengiami konkrečiai profesijai ar amatų klasei arba mokymuisi pagal tolesnes profesinio/techninio mokymo programas.
Dažnai jos nėra daug aukštesnio lygio nei ISCED 3 lygio programos, bet jos padeda gilinti dalyvių, kurie jau pabaigę 3 lygio programą, žinias. Studentai paprastai būna vyresni nei pagal ISCED 3 programas besimokantys moksleiviai.		Šios programos dažnai būna skirtos studentams, kurie pabaigę 3 lygį, bet, kad pagal jas būtų galima studijuoti, gali būti nereikalaujama turėti oficialią ISCED 3 lygio kvalifikaciją.	B Programos, kurios nėra skirtos tam, kad būtų galima tiesiogiai pereiti į ISCED 5A ar 5B. Pabaigus šias programas patenkama tiesiogiai į darbo rinką arba pereinama į kitas ISCED 4 programas.	Profesinis Mokymas, kurio metu dalyviai rengiami tiesioginiam įsidarbinimui, toliau nesimokant, pagal konkrečias profesijas. Sėkmingai pabaigus tokias programas, įgyjama darbo rinkos reikalavimus atitinkanti profesinė kvalifikacija.

5	PIRMOJI AUKŠTOJO MOKSLO PAKOPA	Lygių ir pakategorių (5A ir 5B) klasifikacijos kriterijai	Bendra aukštojo mokslo pakopos teorinė trukmė	Vita nacionalinėje laipsnių ir kvalifikacijų struktūroje
	ISCED 5 programų mokymo turinys yra aukštesnio lygio nei 3 ir 4 lygiuose siūlomas mokymo turinys.	Siekiant, kad būtų galima studijuoti pagal šias programas, paprastai reikia būti sėkmingai pabaigus ISCED 3A ar 3B lygius arba turėti panašią ISCED 4A lygio kvalifikaciją. 1. programos turi mažiausiai trejų metų bendrą teorinę trukmę (aukštojo mokslo lygyje); 2. paprastai reikalaujama, kad mokomasis personalas turėtų kvalifikaciją specialiųjų mokslinių tyrimų srityje;		
5A	ISCED 5A programos yra iš esmės teorinės programos, skirtos suteikti pakankamas kvalifikacijas, kad būtų galima dalyvauti specialiosiose mokslinių tyrimų programose ar įgyti profesijas, kurioms taikomi dideli gebėjimų reikalavimai.	3. gali būti reikalaujama pabaigti mokslinių tyrimų projektą arba parašyti baigiamąjį darbą; 4. suteikiamas išsilavinimo lygis, kuris reikalingas siekiant įgyti profesiją, kuriai taikomi dideli gebėjimų reikalavimai, arba dalyvauti specialiojoje mokslinių tyrimų programoje.	Trukmės kategorijos: mažiau nei 5 metai; 5 metai ar daugiau.	Kategorijos: pirma; antra ar tolesnė.
5B	ISCED 5B programos paprastai yra praktiškesnės/techniškesnės/labiau orientuotos į tam tikrą profesiją nei ISCED 5A programos.	1. labiau praktiškai ir į tam tikrą profesiją orientuotos programos nei ISCED 5A lygio programos; jomis studentai nėra rengiami tiesiogiai dalyvauti specialiosiose mokslinių tyrimų programose; 2. trunka mažiausiai dvejus metus; 3. programos turinys paprastai skirtas tam, kad studentai būtų parengti įgyti konkrečią profesiją.	Trukmės kategorijos: nėra.	Kategorijos: nėra.

ANTROJI AUKŠTOJO MOKSLO PAKOPA**6 (KURIAJĄ PABAIGUS SUTEIKIAMA AUKŠTA MOKSLINĖ KVALIFIKACIJA)**

Šis lygis yra skirtas aukštojo mokslo programoms, kurias pabaigus suteikiama aukšta mokslinė kvalifikacija. Programos skirtos specialiosioms studijoms ir savarankiškiems moksliniams tyrimams.

1. reikalaujama, kad būtų parašytas baigiamasis darbas arba disertacija, kuriuos būtų galima paskelbti ir kurie būtų savarankiškų mokslinių tyrimų rezultatas bei gerokai praplėstų žinias;
2. jos grindžiamos ne vien su paskaitų kursu susijusiu darbu;
3. dalyviai parengiami mokomojo personalo pareigoms ISCED 5A programas siūlančiose institucijose bei su moksliniais tyrimais susijusioms pareigoms vyriausybėje ir pramonėje.

Akademiniis personalas

Toliau išvardijamos akademinio personalo kategorijos, į kurias daromos nuorodos šiame pranešime.

Kiekvienoje

šaliai skirtoje pozicijoje pateikiama (-os) kategorija (-os), atitinkanti (-čios) A, B, C ir D kategorijas.

A: Aukščiausia bendra kategorija/pareigos, kuriose paprastai vykdomi moksliniai tyrimai;

B: Mokslo darbuotojai, dirbantys pareigose, kurios nėra tokios aukštos kaip aukščiausios pareigos (A),

bet aukštesnės negu neseniai kvalifikaciją įgijusių mokslų daktaro laipsnį turinčių asmenų;

C: Pirma kategorija/pareigos, kuriose neseniai mokslų daktaro laipsnį įgijęs (ISCED 6) absolventas paprastai būtų įdarbintas;

D: Antrosios ir trečiosios pakopos studentai, dar neįgiję mokslų daktaro (ISCED 6) laipsnio ir įdarbinti mokslo darbuotojais, arba mokslo darbuotojai, dirbantys pareigose, kurioms paprastai nereikalaujama turėti mokslų daktaro laipsnio.

AUSTRIJA A Ordentliche/r Universitätsprofessor Vertragsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Gastprofessor/in mit F&E Tätigkeit Emeritierte/r Professor/in mit F&E Tätigkeit B Universitätsdozent/in; im öffentl.-rechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Amtstitel: Ao.Univ.Prof Vertragsdozent/in, im privatrechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Funktionsbez.: Ao.Univ.Prof C Assistenzprofessor/in Universitätsassistent/in Assistent/in; Funktionsbezeichnung: Univ.Ass; bzw. Ass.Arzt, gem. (§ 49 I VBG 1948) Vertragsassistent/in Wissenschaftliche (Künstlerische) Mitarbeiter/in (in Ausbildung) gem. § 6 Uni-AbgG Oberarzt, Oberärztin Assistenzarzt/Assistenzärztin Arzt/Ärztin in Facharztausbildung Arzt/Ärztin für Allgemeinmedizin Facharzt/Fachärztin Zahnarzt/Zahnärztin Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Land	Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Krankenanstaltenbetreiber (KAGes, KAV, TILAK) D Bundeslehrer/in und Vertragslehrer/in Beamt/in/er und Vertragsbedienstete/r des wissenschaftlichen Dienstes Studienassistent/in Wissenschaftliche/künstlerische Hilfskräfte Demonstrator/in Sonstiges wissenschaftliches Personal <i>(Duomenys susiję tik su universitetais)</i> BELGIJA – FLAMANDŲ KALBA KALBANTI BENDRUOMENĖ A ZAP1 - Gewoon/buitengewoon hoogleraar ZAP2 - Hoogleraar B ZAP3 - Hoofddocent ZAP4 – Docent ZAP5 C AAP2 - Doctor-assistant Unpaid researchers (post-doctoral) WP3 - Post-doctoral of unlimited duration WP4 - Post-doctoral of limited duration
--	--

D Unpaid researchers (pre-doctoral) WP1 - Pre-doctoral of unlimited duration WP2 - Pre-doctoral of limited duration PRANCŪZAKALBĖ BENDRUOMENĖ BELGIJOJE A Professeur extraordinaire Professeur ordinaire B Professeur C Chargé(e) de cours BULGARIJA A Professor B Associate Professor D Assistant Lecturer Research associate KIPRAS A Professor B Associate Professor C Assistant Professor Lecturer Teaching Support Staff D Research associates and other staff ČEKIJA A Professor B Associate Professor C Senior Assistant D Assistant Lecturer DANIJA A Professor B Associate Professor C	Assistant Professor D Senior/forskningsskip Temporary scientific staff Other scientific staff ESTIJA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant Teacher Other <i>(Duomenys apie akademinį personalą apima universitetus ir mokslinių tyrimų centrus universitetuose)</i> SUOMIJA A Professor B Lecturer Senior assistant C Assistant Full-time teacher D Researcher PRANCŪZIJA A Directeur de recherche Professeur d'université B Chargé(e) de recherche Maître de conférence D boursiers de thèse et Ingénieurs de recherche PhD students working in the labs VOKIETIJA A C4 an allen Hochschularten W3 an allen Hochschularten B C3 an allen Hochschularten C2 auf Dauer an allen Hochschularten C2 auf Zeit an allen Hochschularten Hochschuldozenten, R1, C2, C3,
---	---

A9-A15, BAT I-IIa, III, AT Universitätsdozenten, H1-H3, BAT Ia, Ib, AT Oberassistenten, C2, H1, H2, A14, BAT Ia-IIa Obergeringenieure, C2, H1, H2, A14, BAT Ib W2 C Hochschulassistenten, C1, H2, BAT Ia-IIa Wissenschaftliche und künstlerische Assistenten, C1, H1, A13-A14, BAT Ib, IIa Akademische (Ober)Räte -auf Zeit-, A13, A14 Akademische Räte, Oberräte und Direktoren, A13-A16, C1-C3, R1, R2, H1-H3, BAT I-IIa, AT W1 (Juniorprofessuren) D Wissenschaftliche und künstlerische. Mitarbeiter im Angestelltenverhältnis. BAT I-IVb, Va, AT, Verg. entspr. A13 Ärzte im Praktikum, Tarif für AIP Wissenschaftliche Mitarbeiter im unbefristeten Arbeitsverhältnis 7), WM 2-6, BAT I-IIa Studienräte, -direktoren im Hochschuldienst, A13-A16, BAT I-IIb Fachlehrer, Technische Lehrer, A9- A13, AT Lektoren, A13-A14, BAT I-II, AT Sonstige Lehrkräfte für besondere Aufgaben, A9-A13, BAT I-Vc, Kr. VIII-XIII, AT Lektoren, WM 3, BAT IIa Lehrer im Hochschuldienst, WM 4-6, BAT IIa, IIb GRAIKIJA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant staff Lecturer Post-graduate scholars Temporary teaching staff	VENGRIJA A Professors B Assistant Professors C Lecturers D Researchers AIRIJA ITALIJA A Full professor B Associate professor C Academic researcher LATVIJA A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor Assistant Lecturer Researcher LIETUVA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other teaching and research staff LIUKSEMBURGAS MALTA A Professor B Associate Professor C Senior Lecturer D No title given
---	---

NYDERLANDAI A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other academic staff Post-graduate (2-year post) Post-graduate (4-year post) Student assistant <i>(Duomenys susiję tik su universitetais)</i> LENKIJA A Full Professor B Doctor hab. Professor of high school C Doctor PORTUGALIJA A Reitor, Vice Reitor Professor Catedrático B Professor Associado Professor Coordenator Professor Auxiliar C Professor Auxiliar Professor Adjunto D Assistente Assistente Politecnico Leitor Assistente estagiario RUMUNIJA A Professors B Lectures, Assistant professors, Assistants D Teaching assistants SLOVAKIJA A Full Professor B Docenti (Associate professor)	C Lecturers D Assistant lecturers SLOVĚNIJA A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant lecturer ISPANIJA A Head of Department B Permanent and part-time professor Emeritus professor and visiting professor C Assistant Professor Senior Lecturer D PhD students ŠVEDIJA A Professor B Senior lecturer Other research and teaching staff C Post-doctoral fellow D Postgraduate student Junior lecturer Guest lecturer Part-time teacher Technical and Administrative staff JUNGTINĖ KARALYSTĖ A Professor B Senior lecturer Senior researcher C Lecturer D Researcher
---	---

**ISCED 5–6 ir 6 absolventai pagal bendras išsilavinimo sritis ir pagal lytį –
absoliutūs skaičiai: inžinerija, gamyba ir statyba**

	<i>isced97</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>
	<i>sex</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>
<i>eu25</i>		431254	329439	101815	12236	9402	2835
<i>eu15</i>		366933	282873	84060	10492	8088	2405
<i>nms10</i>		64321	46566	17755	1744	1314	430
<i>eurozone12</i>		302009	232517	69492	6802	5257	1545
<i>be</i>		7630	6046	1584	89	71	18
<i>be_fr</i>		2654	2111	543	69	54	15
<i>be_vl</i>		4978	3936	1042	20	17	3
<i>cz</i>		8018	6079	1939	468	369	99
<i>dk</i>		4695	3235	1460	376	271	105
<i>de</i>		53725	44516	9209	2107	1858	249
<i>ee</i>		854	571	283	16	10	6
<i>gr</i>		4864	3014	1850	119	94	25
<i>es</i>		50368	37395	12973	603	435	168
<i>fr</i>		:	:	:	:	:	:
<i>ie</i>		7061	5825	1236	108	77	31
<i>it</i>		49744	35489	14255	1177	810	367
<i>cy</i>		119	95	24	0	0	0
<i>lv</i>		1845	1324	521	13	8	5
<i>lt</i>		6489	4328	2161	62	41	21
<i>lu</i>		:	:	:	:	:	:
<i>hu</i>		5301	4045	1256	36	24	12
<i>mt</i>		:	:	:	:	:	:
<i>nl</i>		8693	7315	1378	483	370	113
<i>at</i>		6281	5203	1078	397	323	74
<i>pl</i>		34144	24729	9415	908	689	219
<i>pt</i>		10008	6618	3390	579	373	206
<i>si</i>		2219	1748	471	86	64	22
<i>sk</i>		5220	3570	1650	155	109	46
<i>fi</i>		:	:	:	:	:	:
<i>se</i>		11945	8525	3420	1096	812	284
<i>uk</i>		48284	38596	9688	2218	1748	471
<i>bg</i>		7418	4656	2762	74	45	29
<i>hr</i>		2269	1670	599	88	67	21
<i>ro</i>		26015	17581	8434	690	492	198
<i>tr</i>		49910	38342	11568	418	272	146
<i>is</i>		145	102	43	0	0	0
<i>li</i>		4	2	2	0	0	0
<i>no</i>		2559	1978	581	6	3	3
<i>ch</i>		7214	6391	823	319	254	65
<i>al</i>		:	:	:	:	:	:
<i>mk</i>		793	517	276	17	12	5
<i>us</i>		189402	152986	36416	6154	5017	1137
<i>jp</i>		195241	170178	25063	3355	3017	338

Source: Eurostat, Graduates in ISCED 3 to 6 by field of education and sex - absolute figures: engineering, production and construction

Užimtumo lygis pagal lytį, amžiaus grupes ir aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį (%) – iš viso

sex t Total
time 2004q02
age y25_64 Between 25 and 64 years

geo	iscsed97	total Total (ISCED 1997)	iscsed0_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	iscsed3_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	iscsed5_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		69,1	54,2	72,4	83,8
<i>be</i> Belgium		67,8	49,4	73,1	84,1
<i>cz</i> Czech Republic		72,6	42,7	74,7	86,4
<i>dk</i> Denmark		78,9	62,0	79,7	86,5
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)		69,0	48,6	69,5	82,7
<i>ee</i> Estonia		72,9	50,4	72,9	80,8
<i>gr</i> Greece		66,7	56,8	69,0	82,4
<i>es</i> Spain		66,7	57,2	73,0	81,8
<i>fr</i> France		71,3	58,6	75,4	82,6
<i>ie</i> Ireland		71,8	57,2	75,7	86,1
<i>it</i> Italy		63,3	51,6	73,5	82,4
<i>cy</i> Cyprus		76,9	64,1	79,5	88,8
<i>lv</i> Latvia		71,6	52,1	72,5	85,0
<i>lt</i> Lithuania		73,2	49,3	73,4	85,9
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)		70,4	58,5	69,1	84,1
<i>hu</i> Hungary		64,5	36,5	71,1	82,9
<i>mt</i> Malta		55,7	47,7	76,4	88,6
<i>nl</i> Netherlands		74,5	59,0	77,7	85,6
<i>at</i> Austria		71,2	51,8	74,3	81,9
<i>pl</i> Poland		60,4	36,9	61,3	82,2
<i>pt</i> Portugal		75,1	72,0	80,2	88,4
<i>si</i> Slovenia		73,5	56,1	75,1	87,1
<i>sk</i> Slovakia		66,1	26,6	70,2	83,6
<i>fi</i> Finland		73,8	57,0	74,2	84,5
<i>se</i> Sweden		79,9	67,1	80,9	86,7
<i>uk</i> United Kingdom		75,4	54,3	79,7	87,7
<i>bg</i> Bulgaria		63,3	41,2	68,8	80,0
<i>ro</i> Romania		67,5	52,5	71,6	85,9

Užimtumo lygis pagal lytį, amžiaus grupes ir aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį (%) – moterys

sex *f Females*
time 2004q02
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		60,4	41,4	65,4	80,3
<i>be</i> Belgium		59,0	37,1	63,9	79,8
<i>cz</i> Czech Republic		63,1	39,0	65,8	79,1
<i>dk</i> Denmark		74,5	54,7	74,3	85,2
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)		62,2	41,5	64,3	78,4
<i>ee</i> Estonia		70,4	46,6	68,6	78,7
<i>gr</i> Greece		50,6	36,9	53,3	75,3
<i>es</i> Spain		52,1	37,5	60,8	76,3
<i>fr</i> France		64,8	51,2	68,8	78,7
<i>ie</i> Ireland		60,1	37,7	64,1	81,1
<i>it</i> Italy		49,4	32,6	63,6	77,3
<i>cy</i> Cyprus		65,6	49,3	68,0	84,9
<i>lv</i> Latvia		66,8	44,2	66,1	82,1
<i>lt</i> Lithuania		69,3	39,8	68,1	84,8
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)		58,2	47,1	56,3	76,4
<i>hu</i> Hungary		57,3	32,3	63,6	78,9
<i>mt</i> Malta		28,9	18,9	59,1	81,6
<i>nl</i> Netherlands		65,7	46,0	70,9	82,2
<i>at</i> Austria		63,0	44,4	67,1	77,7
<i>pl</i> Poland		54,2	30,6	54,0	79,8
<i>pt</i> Portugal		68,3	62,8	77,2	88,2
<i>si</i> Slovenia		69,1	50,4	70,6	86,1
<i>sk</i> Slovakia		58,4	24,3	62,8	79,4
<i>fi</i> Finland		71,5	53,1	70,5	82,5
<i>se</i> Sweden		77,8	59,5	78,0	86,8
<i>uk</i> United Kingdom		68,3	49,6	74,3	85,9
<i>bg</i> Bulgaria		59,4	35,2	64,0	77,3
<i>ro</i> Romania		61,3	46,3	66,5	84,4

Užimtumo lygis pagal lytį, amžiaus grupes ir aukščiausią įgyto išsilavinimo lygį (%) – vyrai

sex *m Males*
time 2004q02
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		77,9	68,6	79,2	87,3
<i>be</i> Belgium		76,4	61,7	81,7	88,7
<i>cz</i> Czech Republic		82,2	51,0	83,1	92,1
<i>dk</i> Denmark		83,2	70,5	84,3	87,9
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)		75,6	59,7	74,6	85,6
<i>ee</i> Estonia		75,8	53,6	77,1	84,7
<i>gr</i> Greece		83,0	78,3	84,8	88,6
<i>es</i> Spain		81,3	77,0	84,9	87,3
<i>fr</i> France		77,9	67,2	81,3	87,0
<i>ie</i> Ireland		83,4	73,7	89,0	91,3
<i>it</i> Italy		77,5	70,8	83,4	88,0
<i>cy</i> Cyprus		88,9	82,8	90,9	92,5
<i>lv</i> Latvia		77,1	58,5	79,4	89,6
<i>lt</i> Lithuania		77,6	57,6	79,0	87,3
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)		82,3	71,9	82,5	89,6
<i>hu</i> Hungary		72,1	42,6	77,9	87,6
<i>mt</i> Malta		82,6	79,6	87,9	94,0
<i>nl</i> Netherlands		83,2	75,1	84,2	88,4
<i>at</i> Austria		79,5	64,5	81,2	84,7
<i>pl</i> Poland		66,8	44,4	68,2	85,2
<i>pt</i> Portugal		82,2	81,2	83,0	88,8
<i>si</i> Slovenia		77,7	63,8	78,8	88,5
<i>sk</i> Slovakia		73,9	30,7	77,0	87,9
<i>fi</i> Finland		76,2	60,2	77,5	87,0
<i>se</i> Sweden		82,0	72,9	83,6	86,5
<i>uk</i> United Kingdom		82,6	60,1	84,6	89,4
<i>bg</i> Bulgaria		67,4	47,0	73,0	84,3
<i>ro</i> Romania		74,0	62,2	66,5	87,2

ISCED 5a ir 6 absolventai pagal išsilavinimo sritį ir lytį

2004=100

t Total

	iscsed5a_g1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscsed5a_g2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscsed6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
geo																								
eu25 European Union (25 countries)	2062496	228983	284739	741666	225409	274974	34005	216849									74935	1995	9121	12463	20211	10001	3371	16945
be Belgium	24874	331	4440	8992	2479	3764	905	3358	11951	2645	809	4344	1280	533	276	1339	1479	28	164	204	658	89	75	248
bg Bulgaria	26992	3015	2670	12905	1393	4126	443	618	14729	243	1065	7743	765	2315	306	1254	392	38	73	63	77	74	11	40
cz Czech Republic	33126	4982	3202	10036	2901	6866	1430	2557	11239	5850	521	3046	347	309	0	149	1732	74	154	260	410	468	112	185
dk Denmark	29518	3370	3909	5792	1819	3026	242	10987	8930	426	2053	4209	1505	368	124	176	788	0	96	64	100	376	89	63
de Germany (including ex-GDR from 1991)	196608	16136	30128	59963	25421	34099	3524	23317	-	-	-	-	-	-	-	-	23138	498	1974	3672	6025	2107	929	7799
ee Estonia	4072	338	630	1558	419	454	139	353	1472	264	229	551	173	89	21	101	209	6	28	13	50	16	5	87
ie Ireland	25865	1236	3984	9179	4173	2544	288	2829	10521	2163	1071	3672	995	588	178	1670	683	8	94	49	265	108	21	109
gr Greece	29474	5368	5558	10858	5709	1049	271	406	5010	868	419	954	1574	706	189	190	1295	106	145	142	711	119	39	26
es Spain	202435	28471	19521	64145	18801	30788	5592	25846	:	:	:	:	:	:	:	:	8168	259	1232	1594	2249	603	322	1622
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	264574	12724	35180	103315	19961	45899	4760	36249	50359	14499	3202	10320	1979	2668	1383	12841	6351	40	829	1128	1931	1177	384	857
cy Cyprus	693	195	151	239	108	0	0	0	173	58	15	41	59	0	0	0	13	3	1	3	6	0	0	0
lv Latvia	13301	2286	881	7465	700	884	172	639	6972	1703	387	3264	449	678	33	180	84	6	8	19	15	13	6	17
lt Lithuania	16548	3791	1594	5362	1061	2889	351	1200	7159	978	540	2932	458	1207	90	814	301	-	49	69	70	62	11	40
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	53514	15779	6936	22083	2046	4334	1842	4929	8825	1505	36	6208	145	192	287	200	893	62	238	127	171	36	66	193
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	84194	13231	5721	33129	5887	6863	1865	15280	10017	3596	787	1165	523	1347	254	2209	2679	0	213	416	499	483	259	809
at Austria	20288	2092	2049	8484	2106	3172	301	1900	236	8	37	114	34	37	6	0	2443	164	353	912	444	397	97	57
pl Poland	278509	41285	22855	132448	19164	29275	5323	9473	196356	17554	6764	66344	4938	3961	1290	579	5460	-	1183	655	867	908	524	1209
pt Portugal	52550	13652	5435	15282	5525	6515	992	9932	:	:	:	:	:	:	:	:	872 ⁽¹⁾	46 ⁽¹⁾	106 ⁽¹⁾	149 ⁽¹⁾	271 ⁽¹⁾	197 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾	67 ⁽¹⁾
ro Romania	97629	1552	13057	47748	4679	15703	2195	5483	34199	-	2071	12203	2480	6266	513	10666	2680	-	497	822	151	690	1	519
si Slovenia	5905	1064	692	2559	316	671	177	335	940	37	98	572	57	97	9	47	355	8	40	77	93	86	8	39
sk Slovakia	25881	4653	1293	8114	2193	3978	886	2841	5802	749	381	1997	922	1044	59	375	854	69	92	150	177	155	42	132
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	42697	8382	2625	11275	3547	9912	305	11533	2672	626	19	370	21	53	8	1566	2748	58	257	300	627	580	62	858
uk United Kingdom	292092	9545	63038	92306	53143	26271	3073	36622	166826	38238	14719	66369	16276	12684	1080	14947	15257	606	1969	2609	4843	2218	318	2594

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

2004=100

m Males

geo	iscet5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscet5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscet6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	858339	51306	82007	291908	130277	204429	16177	52953	:	:	:	:	:	:	:	:	42903	823	4495	6950	12440	7806	1691	8191
be Belgium	11910	48	1618	3862	1490	2936	431	1275	5502	785	270	2107	816	360	171	609	978	15	104	115	468	71	47	151
bg Bulgaria	11488	785	967	5184	616	2620	244	146	6041	86	351	2721	324	1378	183	528	193	18	24	36	34	45	4	20
cz Czech Republic	15226	1245	1119	3881	1698	5199	624	682	3958	1266	202	1235	231	246	0	24	1116	20	90	140	267	369	74	118
dk Denmark	10647	878	1259	2863	1197	2290	85	1782	3960	114	666	1962	855	213	65	44	505	0	48	39	74	271	39	34
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98498	4538	9271	31356	16069	26242	1653	7855	-	-	-	-	-	-	-	-	14108	245	1011	2388	4247	1858	383	3901
ee Estonia	1237	13	112	499	177	293	51	49	451	37	50	185	93	64	9	3	79	0	11	5	28	10	4	17
ie Ireland	10672	194	1325	3515	2401	1965	157	524	4012	458	399	1674	639	385	100	261	371	4	49	23	145	77	11	49
gr Greece	10738	1243	1080	4245	3233	574	126	145	2392	272	157	426	938	391	92	80	801	51	71	68	481	94	22	9
es Spain	80980	5934	6573	24760	10521	21282	2989	5373	:	:	:	:	:	:	:	:	4290	110	631	813	1149	435	180	782
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	111217	1001	7408	43907	9160	33063	2643	10643	20619	3065	1404	4705	1011	1616	825	5918	3120	11	344	560	888	810	175	330
cy Cyprus	138	34	12	52	40	0	0	0	65	17	4	20	24	0	0	0	5	0	1	3	1	0	0	0
lv Latvia	3810	248	136	2104	449	596	99	92	2258	168	75	1103	238	483	9	34	35	0	4	8	7	8	0	8
lt Lithuania	5933	708	363	1807	605	1908	156	231	2690	155	118	1123	215	770	39	227	128	-	11	28	27	41	5	16
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	19564	3557	2001	7008	1296	3274	940	1004	3072	146	3	2325	90	151	203	28	510	21	119	69	115	24	46	116
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	36724	2694	2219	16224	4605	5979	984	3013	4140	804	396	601	328	966	84	892	1623	0	122	246	311	370	158	416
at Austria	9965	493	764	3834	1348	2567	122	747	152	3	18	66	26	35	4	0	1454	68	167	530	288	323	43	21
pl Poland	103723	10380	5935	41763	11622	21233	2203	2337	60011	3773	1141	18746	2671	2807	522	104	2897	-	533	339	408	689	269	586
pt Portugal	16637	2034	1547	5378	2528	4168	377	1976	:	:	:	:	:	:	:	:	455 ⁽¹⁾	10 ⁽¹⁾	52 ⁽¹⁾	80 ⁽¹⁾	132 ⁽¹⁾	128 ⁽¹⁾	17 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾
ro Romania	41753	849	4168	17292	1502	10796	1341	1964	15022	0	665	5170	1296	3889	254	3748	1359	-	160	397	82	492	1	227
si Slovenia	2135	194	182	864	169	481	73	115	429	8	30	243	36	80	7	15	211	4	17	47	55	64	4	18
sk Slovakia	11415	1187	547	3161	1362	2739	517	672	2751	227	183	866	476	703	24	72	470	22	49	74	95	109	27	68
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	16177	1757	883	4558	1711	7012	130	1726	456	43	5	150	17	37	8	191	1516	12	113	170	379	435	34	370
uk United Kingdom	128567	1751	22276	37852	32710	21420	1057	8389	74318	11175	5630	31548	10310	9472	532	4259	8682	240	998	1285	3007	1748	169	1180

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

geo	iscsed5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscsed5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscsed6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	1204157	177678	202733	449759	95131	70545	17828	163896	:	:	:	:	:	:	:	:	32032	1172	4625	5513	7771	2196	1681	8754
be Belgium	12964	283	2822	5130	989	828	474	2083	6449	1860	539	2237	464	173	105	730	501	13	60	89	190	18	28	97
bg Bulgaria	15504	2230	1703	7721	777	1506	199	472	8688	157	714	5022	441	937	123	726	199	20	49	27	43	29	7	20
cz Czech Republic	17900	3737	2083	6155	1203	1667	806	1875	7281	4584	319	1811	116	63	0	125	616	54	64	120	143	99	38	67
dk Denmark	18871	2492	2650	2929	622	736	157	9205	4970	312	1387	2247	650	155	59	132	283	0	48	25	26	105	50	29
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98110	11598	20857	28607	9352	7857	1871	15462	-	-	-	-	-	-	-	-	9030	253	963	1284	1778	249	546	3898
ee Estonia	2835	325	518	1059	242	161	88	304	1021	227	179	366	80	25	12	98	130	6	17	8	22	6	1	70
ie Ireland	15193	1042	2659	5664	1772	579	131	2305	6509	1705	672	1998	356	203	78	1409	312	4	45	26	120	31	10	60
gr Greece	18736	4125	4468	6613	2476	475	145	261	2618	596	262	528	636	315	97	110	494	55	74	74	230	25	17	17
es Spain	121455	22537	12948	39385	8280	9506	2603	20473	:	:	:	:	:	:	:	:	3878	149	601	781	1100	168	142	840
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	153357	11723	27772	59408	10801	12836	2117	25606	29740	11434	1798	5615	968	1062	558	6923	3231	29	485	568	1043	367	209	527
cy Cyprus	555	161	139	187	68	0	0	0	108	41	11	21	35	0	0	0	8	3	0	0	5	0	0	0
lv Latvia	9491	2038	745	5361	251	288	73	547	4714	1535	312	2161	211	195	24	146	49	6	4	11	8	5	6	9
lt Lithuania	10615	3083	1231	3555	456	981	195	969	4469	823	422	1809	243	437	51	587	173	-	38	41	43	21	6	24
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	33950	12222	4935	15075	750	1060	902	3925	5753	1359	33	3883	55	41	84	172	383	41	119	58	56	12	20	77
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	47470	10537	3502	16905	1282	884	881	12267	5877	2792	391	564	195	381	170	1317	1056	0	91	170	188	113	101	393
at Austria	10323	1599	1285	4650	758	605	179	1153	84	5	19	48	8	2	2	0	989	96	186	382	156	74	54	36
pl Poland	174786	30905	16920	90685	7542	8042	3120	7136	136345	13781	5623	47598	2267	1154	768	475	2563	-	650	316	459	219	255	623
pt Portugal	35913	11618	3888	9904	2997	2347	615	7956	:	:	:	:	:	:	:	:	417 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾	54 ⁽¹⁾	69 ⁽¹⁾	139 ⁽¹⁾	69 ⁽¹⁾	19 ⁽¹⁾	31 ⁽¹⁾
ro Romania	55876	703	8889	30456	3177	4907	854	3519	19177	-	1406	7033	1184	2377	259	6918	1321	-	337	425	69	198	-	292
si Slovenia	3770	870	510	1695	147	190	104	220	511	29	68	329	21	17	2	32	144	4	23	30	38	22	4	21
sk Slovakia	14466	3466	746	4953	831	1239	369	2169	3051	522	198	1131	446	341	35	303	384	47	43	76	82	46	15	64
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	26520	6625	1742	6717	1836	2900	175	9807	2216	583	14	220	4	16	0	1375	1232	46	144	130	248	145	28	488
uk United Kingdom	163525	7795	40763	54455	20432	4851	2016	28233	92508	27062	9088	34821	5966	3212	549	10687	6575	366	970	1324	1836	471	150	1414

Source: Eurostat, education statistics
1) National Portuguese Statistics

Akademinių personalo skaičius pagal kategoriją ir lytį (2004 m.)

	Grade A		Grade B		Grade C		Grade D	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
Austria	188	1791	470	2427	2167	3917	2034	3339
Belgium	200	2016	544	2072	2031	4104	2712	3106
Cyprus	5	44	14	67	98	163	55	109
Czech Republic	215	1877	844	2972	4105	6110	1049	1099
Denmark	125	1017	886	2738	557	926	1632	2189
Estonia	94	454	372	630	966	740	653	328
Finland	528	1963	1440	1648	772	687	3228	4308
France	3732	19390	20560	32546	:	:	4591	7103
Germany	1163	11453	4672	24271	4344	12457	37866	68563
Greece	216	1699	431	1468	753	1608	1481	2280
Hungary	447	2448	1657	3701	4133	4843	667	1148
Italy	2960	15111	5682	12420	9296	11933	:	:
Latvia	120	333	205	349	2293	1235	:	:
Lithuania	80	580	810	1356	933	951	2745	1839
Malta	1	43	193	415	23	139	2	6
Netherlands	219	2108	312	1884	1203	3261	5303	8153
Poland	4531	16734	19019	25886	12443	11995	1428	496
Portugal	303	1148	917	1750	2751	3581	2349	2312
Slovakia	216	1382	840	1826	3409	3614	696	586
Slovenia	130	876	203	583	642	993	299	325
Spain	1965	9208	25293	44800	1596	1464	39177	38262
Sweden	676	3524	4388	6984	422	632	10617	10632
United Kingdom	2306	12172	8170	18027	25434	29728	15418	18018
Bulgaria	362	1646	2477	4624	:	:	7078	6434
Iceland	30	169	55	129	122	108	:	:
Israel	165	1398	245	891	413	818	316	391
Norway	414	2222	1215	3099	658	789	3812	4007
Romania	3076	7508	8216	8507	:	:	1958	1592
Switzerland	771	3894	485	1598	6554	12861	981	1392
Turkey	2102	6128	3737	9880	1615	2371	12449	17498

Sources: She Figures
2006

Nuorodos

Europos Komisija: lyčių aspekto integravimas ir lyčių lygybė tarptautiniu mastu

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_de.html (vokiečių kalba)

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_en.html (anglų kalba)

Europos Komisija: Švietimas ir mokymas 2010

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_de.html (vokiečių kalba)

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html (anglų kalba)

Moterų pažangos skyrius: Ketvirtoji pasaulinė moterų konferencija: Pekino deklaracija ir veiksmų platforma

<http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/off/a--20.en> (anglų kalba)